

C

Generalna napomena ad C: Ne treba zaboraviti jedinice: cabotage, cabotin, cabotinage, cabriolet (kao jednoprežni fijaker), cabriolet (kao ženska moda pod Directoireom), cabriolet (kao lisičine kod apsa), cache-cache, cache-sexe, cache-corset, cache-nez, cache-pot. Zatim, da se ne zaboravi: Capet, rodonačelnik Capetovića.

CAAMANO DENO, Francisco

Nije stilsko zanovijetanje! Zatim, međutim, jedan od, te zatim, pa opet zatim itd. Kad se to zbroji na 30.000 jedinica potpuno suvišnih riječi koje ne povezuju niti govore ama baš ništa, stilski balast i gubitak prostora. »Bio je zatim proglašen predsjednikom republike s ciljem ... što su međutim zapriječili generali« itd. Da li je bio predsjednik i što su spriječili generali? Da postane predsjednik on ili Juan Bosch?

CABANIS, Pierre

Ako se tako može reći, jedno doista veliko ime! Prema tome 36 redaka odgovaralo bi otprilike Cabanisu. Ne ulazim u kritiku karakteristike samoga Cabanisa, mislim da je loša. Citat iz Marxa. Da li je taj katerzijanski ili kartezijski materijalizam (Marxov) decartezijski ili kartuzijski? Sve ono dalje po mom mišljenju apstraktno neinformativno.

CABARRUS, Francois

»Njegovim zauzimanjem uvodi Španjolska ukamativi papirni novac«. »Ukamativi novac«? Je li to terminus tehnicus? Gdje su nam jezičari? Kamata, kamate, kamat ili kamati, to je jasno: daje se novac na kamatu ili u kamate. Plaća se kamata, upotrebljava se kao pridjev kamatni. Plaća se kamatni dodatak: Zinsen-bezug. Kamatljivo je nešto što nosi kamate, ali »ukamativ« kao pridjev? Što bi to trebalo da znači? Da se ova vrsta novca može pozajmiti, platiti ili uzeti na kamatu? A koja vrsta novca se ne može dati na kamatu, ako je riječ o zajmovnom odnosu?

CABERNET

Nedosljedno. Sve vrste grožđa naši »Ampelolozici« svrstavaju pod skupni pojam »Grožđe«, a ovdje se Cabernet kao samostalna jedinica lokalizuje u Girondi.

CABET, Étienne

40 redaka. Spram Cabanisa hipertrofirano. Principijelno pitanje alfabeta.

CABET, Etienne

»Pokušao ostvariti svoje ideje u Americi«. Amerika je širok pojam. Treba da se kaže: Texas, Illinois.

CABLE

Cable jeste engleska pomorska mjera, ali francuski znači brodski konop; osim toga cable je snop mekih žica, kabel, podvodni kabel za telegrame, kablogram, za dovod struje, za telefonsku vezu i t.d. i t.d.

CABOCHIENS

Spada pod burgundijsko d'armagnacovske borbe, kao jedan detalj koji se parafrazira u nekoliko naših jedinica. Kod nas ne bi trebala da bude jedinica Cabochiens nego Caboche. Cabochiens neka se spomenu u okviru burgundijskog građanskog rata.

Caboche Simon, pariski mesar pod vladom Charlesa VI, koji je stajao na čelu burgundske frakcije »Ivana bez straha«! Cabochiens su pod vodstvom ovog mesarskog majstora zagospodarili Parizom u okviru ustanka aprila i maja 1413. To nisu bili samo mesari nego pariska masa, ali kad su Orleansi zauzeli Pariz, Caboche Simon pobjegao je iz Pariza pod okrilje vojvode Burbonskog.

CACHOU

»Pripravci različitih oblika izraženih od šećera s anisovim uljem, sa salmijakom ili bez njega«. To je došlo pod tačku 2. A pod tačkom 1. kaže se: »francusko ime za katehu«. »Pripravci različitih oblika«, pripravci ili popravci? Zašto ne bonboni, ili šećerleme ili slatkiši, nego upravo »pripravci«? O najvažnijoj stvari se ne govori! To su »pripravci« s anisovim uljem, sa salmijakom ili bez njega, ali nisu sa cachou-om, jer se tako zovu.

Cachou, ekstrakt od cachoua, vrste indijskog bagrema. Bonboni se prave s tim ekstraktom i zato se tako zovu. Kada se već navodi da služe protiv kašlja, neka se navede i to; da se cachou upotrebljava za bojadisanje duhana.

CACCIA, Caccini Giulio, zvan Giulio Romano

25 redaka. Na što? Na jedan muzički oblik iz XIV st. i jednog pjevača iz XVI st.? Zar se to ne može reći kraće?

CACCINI, Giulio

»Svoja načela po interpretaciji i primjeni monodije objavio u predgovorima *Euridice* i u drugim publikacijama«. Nisam do ovoga trenutka čitao nijednoga teksta iz muzičke redakcije, a da bi bio koncizan i jasan. Što znači »objavio u predgovorima *Euridice*«. U predgovorima *Euridice* objaviti nešto znači da je bilo više predgovora *Euridice*, dakle više izdanja te *Euridice*, i to je, dakle, po svojoj prilici bila knjiga. Kakva knjiga? To bismo upravo htjeli da doznamo iz ove Enciklopedije, ako je uopće važno da je Caccini uopće nešto pisao.

CACHIN, Marcel

Spram Caccia, Caccini, 13 redaka, znači 12 redaka manje za Cachina, znači on je u našoj enciklopediji manje važan od jednog »višeglasnog muzičkog oblika iz XIV st. koji je bio raširen u Italiji«?

CADORNA, Luigi

10 redaka. Za historiju I svj. rata, a s naročitim obzirom na talijansku vojnu za Trst 1915–17, moglo bi se nešto više reći. Završetak njegove karijere je »Tagliamento, fiume sacro della Patria« itd. itd.

CAEDMON

Engleski pjesnik u VII st. 11 redaka. Pitanje je da li da ostane samostalna jedinica ili da ide pod sabirni pojam engleske literature?

CAESARIUS von HEISTERBACH (XII st.)

»Kao sakupljač legenda, pokazuje neposrednost doživljaja i smisao za naraciju i dijalog«! Da se briše! Dovoljno je da je važan za historiju njemačkog medievale.

CAESAR AD RUBICONEM

»Kaže se kada netko stoji pred važnom odlukom (v. Alea iacta est)«. Kaži brate: Cezar na rječici Rubicon, koja dijeli Cisalpinsku Galiju od Italije. (Fiumicino?). Otvorio je građanski rat god. 49. pregazivši taj potok. Tom prilikom pala je izjava: Pala je kocka. Bilo bi pametnije, da je alea iacta posebna jedinica, a Caesar ad Rubiconem samo eksplikativni dodatak.

CAESARIUS IZ KAPADOKIJE

»comes sacrarum largitionum«. Objasnite, što je. Zašto pišete Kapadokiju fonetski? Treba sve izjednačiti.

CAESIUS BASSUS

»De metris« prevodi recenzent kao da se radi o 27 metara: o metrima. Da je objavio satire svoga prijatelja Persija to se briše.

CAFFÈ (il)

Ovo je bila prva pojava književnog magazina, i teško bi Caffè bilo definisati kao novine. Caffè je odigrala kao revija veoma veliku ulogu kulturno-historijski i književno-historijski. Neka se navede da su joj pokretači bili Beccaria i braća Verri.

CAFFIERI

Preterano »jedan od najvećih kipara u Francuskoj« ili »realističko shvaćanje uz virtuoznu obradbu mramora« stereotipne fraze. Briše se jedno i drugo.

CAGE, John

»Svojim idejama i kompozicijama unio je mnoge inovacije i promjene u kompoziciju« itd.

Svojim kompozicijama unosi u kompoziciju nešto, a to je da je na svoj preparirani klavir stavio neke kante na klavirske žice. Devet redaka!

CAGLIOSTRO

32 reda!

CAHORS

Bit će sigurno ilustriran stereotipno sa svojim utvrđenim mostom, a bilo bi jedanput možda bolje da donesemo kupolu, kao divan primjer romaničkog zidnog slikarstva.

CAHORS

Kao što je ispravljeno: Između brojnih građevnih spomenika, ističe se čuveni utvrđeni most sa kulama, kao monumentalni spomenik sredovječne fortifikacione građevnosti. U kupoli katedrale St. Etiennea slavne freske iz XIII. st.

U svakome slučaju da se ne zaboravi slika mosta u Cahorsu.

CAILLAUX, Joseph

11 redaka suviše malo. On je zatrovao svoje odnose sa Clemenceauom i kompanijom i Poincareom kao šef radikala zbog poreza na dohodak, još prije rata. U svakom slučaju protivnik desnice, vidi Maurrasove filipike protiv njega u »Action française«. To što mu je druga žena ubila šefredaktora »Figaroa« Calmettea nije enciklopedijski važno, ali je oslobođena 30. VII. 1914, kad je već buknuo I svj. rat. U Argentini za vrijeme rata nije tajio svoj nekompromisno negativan stav spram politike Poincareua u odnosu na Njemačku.

CAILLAUX, Joseph Marie Auguste

Jedinica Caillaux kao ime i kao politički pojam spada u elemente političke problematike u predvečerje Prvog svjetskog rata, sa svima sjenkama koje stvaraju drugi evropski rat. Ovih aktuelnih elemenata u Enciklopediji uglavnom uopće nema, a pošto je to danas već zaboravljena historija valja im posvetiti punu pažnju. Kod takvih pitanja ne treba štedjeti prostorom.

CAILLAUX, prije svega, sin ministra financija pod Mac Mahonom, zatim 1913. ministar u kabinetu Doumergue. 17. III. 1914. gospođa Caillaux ustrijelila je Gaston Calmettea, direktora »Figara«, a sud ju je riješio krivnje, protivnik Barthouove i Poincareove revanšističke politike, cilj i predmet invektiva revanšističke štampe (Leon Daudet »Action française« i »Figaro«) apšen je 14. I. 1918. kao veleizdajnik, i pušten na slobodu poslije dvogodišnjeg istražnog zatvora, a da sud nije mogao utvrditi juridičke krivnje veleizdaje. 1925. ponovno ministar financija. Politički pisac: »Mes prisons« 1920 i t.d.

U članku u vezi s takvom jedinicom trebalo bi dati pregled francuske političke parlamentarne situacije onoga perioda.

CAIN, James

»uz surove nagone kao motive i s kriminalističkim zapletima« itd. Sve to prepisujemo, a da zapravo nitko od nas ne zna o čemu se radi.

CAINE, Thomas

»Djelo mu karakterizira visok stupanj komunikativnosti (zbog toga su mu mnogi radovi upotrijebljeni za film)«; »sklon pustolovnom i sentimentalizmu«?

CAILLE, Rene

kao što je ispravljeno: objavio journal itd. Djenne a ne Jenne.

ÇA IRA

Kad već citiramo stih u kurzivu, zašto i prijevod ne ostaje u kurzivu? Ako već prevodimo, zašto su lanterne ostale lanterne?

CAIRNS, Hugh McCalmont

Bio je vicont. Bio je grof! Ne znam po koji put skrećem ponovno pažnju svima: grofovске titule su glupe i smiješne i suviše, ali to su historijski egzaktni naslovi u okviru jednog društva, društveni atributi. Biskupi su biskupi, a kraljevi kraljevi! Mi to ne možemo mijenjati. Kaže se za Cairns-a, da je bio »državnik«. Bolje je da se kaže da je bio parlamentarac! Mi državničke titule dijelimo svakome. Cairns bio je jedan od lieutenantanata Disraelijevih, koji ga je učinio plavokrvnim pairom, kao svoju lutku. Cairns, kao dobar advokat, čuveni govornik, superiorno je vladao diskusijama u parlamentu i dobijao bitke za

svoga šefa u parlamentarnim budžetskim raspravama, kao poznati virtuoz u engl. parlamentarnim debatama. Po našem tekstu se uopće ne razabire tko je C. zapravo bio!

CAJANUS INDICUS

Kaže: »upotrebljava se za hranu jedne vrste crvca (boja)«, šta mu znači »crvac« sa bojom u zagradi?

CAJANDER, Aimo Kaarlo

»Bio predsjednik finske vlade«. Pojam vlade je toliko širok da se gubi do apstrakcije. Koje vlade, kada je ta vlada vladala, od kakvih je elemenata bila sastavljena politički, koje je to godine bilo? Zatim kaže recenzent: »poznat po teoriji o šumskim tipovima«. Ili neka se briše ili neka se navede koji su to »šumski tipovi«?

CAJG

Ne razumijem što znači »hlačovina«? Strašna riječ.

CAKE-WALK

Ime mu govori, da je cake-walk nešto veselo: promenade ili šetnja kolača. »Ulazi u društveni život zapadne civilizacije, a ponekad i u umjetničku muziku«. Ušavši u društveni život zapadne civilizacije i t.d. i t.d. cake-walk postao je moderan oko 1900 u Evropi i kao popularan ples osvojio je sve balove! Neka se to kaže, a ne opisnom frazom koja ne govori ništa.

CAKE-WALK

Walk nije valcer, nego ono što su pohrvatili marš kao koračnicu. »Izvodio se potkraj XIX st. na pozornici kao ples natjecanja, u kojem je kolač bio nagrada za najljepši korak ili plesnu figuru«. Nad ovakvom rečenicom trebalo bi sjediti najmanje mjesec dana da je čovjek kako-tako sredi!

CAKLINA

Sve što je kalajisano isto je tako caklina, kao što pod caklinu spada i glasura na lakiranoj površini.

CAKLINA, v. ZUB

Čemu ta uputnica? Vapijem već od početka, da se ljudi, između ostaloga, pozabave i definicijama iz Rječnika AJ. Vidi tamo Caklina, f. splendor, osobina kojom je što tako da se cakli. Cakliti se, scintillare, lucere, relucere (246). Kad se već unosi jedinica »caklina«, onda je treba na mjestu ili objasniti ili je ne uvrstiti ako je suvišna. Zašto je uputiti na zubarstvo, ne razumijem. Jedno od svojstava zubnih jeste da se cackle, ako se cackle, dakle ukoliko zubi ulaze kao posebna jedinica ulaze kao zubi.

CAKLOVICA

Sve što je rečeno kod caklovine. Bilo bi bolje objasniti kosmpolitskim terminima.

CALAGHAN, James

4 reda. Poslije svih ovih laburističkih kriza kojima prisustvujemo kao suvremenici u dnevnoj štampi, a s obzirom na međunarodnu situaciju danas i na stvaranje tzv. Evrope, trebalo bi ipak nešto više reći.

CALAMITES

»Najčešća izumrla drvolika preslica, visoka do 15 metara«. Kaže calamites dolazi od latinskog calamus, i kod prvog čitanja svakome pada na pamet asocijacija, prije svega preslica, najčešća izumrla, visoka do 15 metara! Šta mu znači preslica 15 m visoka, a osim toga izumrla? Tek kad je riječ o gornjem karbonu, što opet nije objašnjeno, čovjek, koji je donekle geološki obrazovan, shvatit će da se radi o nekim fosilnim ostacima, o čemu se govori na kraju u trećoj rečenici. Bilo bi najbolje ovako: fosilni ostaci – čega, vjerojatno jedne biljke, ili drveta, koje je izumrla, a nije »najčešća izumrla drvolika preslica« i t.d i t.d.

CALANDO

Opet jedan muzički terminus tehnicus »čime je često povezano i oslabljenje zvuka«, koji je nejasan. Bolje bi bilo stišavanje! Usporavanje tempa, stišavanje zvuka.

CALDER, Alexander

Kako njegove metalne konstrukcije postaju »mobili« i zašto su dobile taj naziv može se brisati. »One su u labilnoj ravnoteži, te pomak jednog dijela izaziva kretanje ostalih dijelova u pravcu, kružnici ili elipsi«.

Da jedan od tih mobila stoji pred UNESCO u Parizu, neka ostane.

CALDERON de la BARCA

»Snagu Shakesp. ili Lope de Vege on nije dostigao« itd. Može se mirne duše brisati. Nismo pozvani da dajemo negativne ocjene Calderonu.

CALDERON de la Barca

Da se po mogućnosti prestilizuje ovako: 14–25 / Prikazujući savšenim majstorstvom špansko aristokratsko društvo u određenoj historijskoj fazi dekadencije, Calderon je bogatstvom svoje fantazije i snagom svoje pjesničke riječi stvorio vlastiti teatar, koji kao bogato umjetničko ožvljavanje jednog davnog i proteklog vremena još i danas govori sa pozornice punim glasom. Uspoređivan s Lope de Vegom i s Shakespeare-om, nije nikada dostigao stvaralačke snage i širine koncepcije ovih genija, jer su ga odgoj, religija i društvene konvencije odvele, da se kao jedan od najvećih dramskih pjesnika probije do sveljudske neposrednosti.

CALI

950.500 st. (1971). »Željezničkom prugom povezan s glavnom kolumbijskom pacifičkom lukom Buenaventura«. Jedan milijunski grad povezan je željezničkom prugom s jednom lukom, kao da je Prnjavor i to godine 1971! Zvuči sasvim staromodno, kao u vrijeme dilažansa.

CALLAO (Peru)

322.000 st.

»13 km udaljen od Lime, s kojom je povezan željezničkim prugama i cestom«!!

»Izvoz vanadija«??

CALLAS, Maria

Kojoj čast i slava, 21 red. Callaghan 4! Mi smo po svemu metropolitansko-filmska-literarna enciklopedija.

CALLOT

Nije osnovna karakteristika Callota da je imao neke vlastite grafičke zamisli, nego da je od grafike stvorio prigodnu vještinu, koja želi da bude aktualna, da ju je osuvremenio kao neku vrstu riportáže.

CALVADOS

»Proizvodnja jabukovače i žestokih pića od jabukovače (calvados)«. Ova rakija od jabukovače zove se calvados.

CALVADOS

4, dodaje se: Čuveni normandiski plemić, sirevi (Camembert), rakija od jabukovače (Calvados) ovnujsko meso, (Prèssalesie), voće, jabuke, itd. itd.

CALVARIJA

Osim anatomskog tumačenja, križni put, kao serija artistički komponovanih slika po crkvenim zidovima; zatim, kao kalvarija na terenu, na uzvisinama, pred crkvama sa 3 raspela i figurama pod krstom na uspomenu muke Kristove. Osim toga calvarium, prijevod sa hebrejskog Golgota, što znači lubanja, dakle, kalvarija ili golgota u Jeruzalemu. Reprodukције: jedna naša seoska kalvarija ili fra Angelico iz Fiesola ili Mantegna!

CALVIN, Jean

Bio je krvnik. Pobio je masu svijeta, pretvorio je Ženevu i čitav svoj sistem u hapsanu i buturnicu tmurnu. Između tolikih, ubio je i Serveta i to perfidno tako da ga je osobno denuncirao španjolskoj inkviziciji, pa kad se sklonio pod njegovu okrilje u Ženevu, onda ga je spalio.

U vezi s tim što govorimo kako se »nova vjera, kalvinizam, širi u Francusku i Madžarsku« itd. trebalo bi da progovori u našim informacijama od vremena na vrijeme i osjećaj za vlastite teme i bilo bi dobro kad bismo tim vlastitim temama davali odgovarajuće reljefe tamo gdje je to potrebno. Jer kad je riječ o širenju kalvinizma u Madžarskoj, ne treba zaboraviti ni Hrvatsku. Ferenc Tahi bio je kalvin i kao takav trn u oku zagrebačke biskupije, koja je naoružavala i bunila seljake protiv Tahija na antikalvinističkoj liniji. Zadnja rečenica da je »u vezi s Hugenotima u Francuskoj vođeno osam ratova i izvršeno nekoliko krvavih pogroma; najpoznatije Bartolomejska noć« neka se stavi uputnica na Bartolomejsku noć, ako ta noć postoji kao samostalna jedinica.

CALVINO, Italo

Sve bi ove naše literarne teme trebalo ponovno pročešljati temeljito i osloboditi ih bobmasta. 17 redaka o Calvinu, literatu veoma značajnom i ozbiljnom, trebalo je iskoristiti u svakom slučaju informativnije.

»Višeznačna etička poruka, moderna znanost otkriva piscu nove prostore«, »strukturalistički interes za beskrajne kombinacije unutrašnjeg sklopa proze« itd. itd.

CALVO, Carlos

Argentinski pravnik. Djela u prijevodu??

CALLES, Plutarco Eliss

Ako je živ, danas ima 78 godina! Da se provjeri!

CALLIGRAFISMO

Stvaranje, koje se zadovoljava »književnošću jezika«. Pojam je stvorio G. A. Borgese 1922. Što znači »književnost jezika«? Zatim: »Iza Drugog svjetskog rata kaligrafista je uglavnom nestalo«. Da je kaligrafista nestalo iza Drugog svjetskog rata ne bi se moglo reći. To je sinonim za bezbroj sličnih hermetičkih pojava u svijetu koje traju do današnjeg dana i koje se njeguju u međunarodnim razmjerima. Između kaligrafizma i teorija o apstraktnoj umjetnosti ima veoma mnogo veze. Kada se već piše o takvim stvarima, koje bi po naravi stvari zapravo spadale u književnu enciklopediju, neka se tretiraju na široj osnovi.

CALONDER, Felix

Ako je živ, danas ima 92 god.! Da se provjeri!

CALYPSO

Ajde da ga brišemo!

CAMAIL

Nova jedinica, nisam je našao u alfabetaru, da se ne zaboravi! Od provansalskog *Cap-math*; od lat. *Caput-macula*, sredovječna maska za podbradak pod kacigom (često od metala ili olovnih kuglica,); vrsta suknene pelerine ljubičaste boje, koju nose visoki crkveni dostojanstvenici povrh rokete; suknena presvlaka, kojom se maskira glava luksuznih konja, kao nekom vrstom kapuljače.

CAMARGO, Marie-Anne

»Inspirirala je Petipu na koreografiju baleta »Camargo«?

CAMBLAK, Grigorije

Zasluzio je više od 8 redaka u svakom slučaju. Njegovo ime se često sreće u historiji literature, a naročito srpske.

CAMBRAISKA LIGA

»Sabor u Stolnom Biogradu zaključio rat za oslobođenje Dalmacije. Međutim, turske provale u Hrvatsku, kraljeva neodlučnost, nesloga i siromaštvo hrvatskih plemića, a najviše vješta mletačka diplomacija osujetili su svaku akciju protiv Venecije«.

Ništa nije točno. Vidi kako je do toga došlo da hrvatsko južno plemstvo nije pristalo na rat protiv Venecije! Vidi šta je o tome zapisao u svojoj poslanici Serenissimi njen agent Pasqualigo, zašto Hrvati nisu htjeli da udare na Zadar! Kancelar Krune Vladislava Jagelonca, mađarskoga kralja, Toma Bakač, kardinal ostrogonski, predstavnik južnog plemstva u Budimu bio je odlučno protivan da se zarati sa Venecijom. Takve stvari trebale bi da nas prvenstveno interesuju.

CAMBRIDGE

37 redaka, malo mnogo!

Neka se ne zaboravi Camembert kao samostalna jedinica. Barem je toliko važan kao neke drombulje iz XIV st.

CAMBON, Jules

1841–? Francuski političar, radikal socijalist, generalni guverner Alžira, ambasador u Washingtonu, Madridu i god. 1907–1914 u Berlinu. God. 1920. predsjednik konferencije

ambasadora u Parizu, jedan od poznatih grobara svjetskog mira u predvečerje Prvog imperijalističkog rata godine 1914.

CAMBON, Pierre Joseph

Kao što je ispravljeno. Konstantno se ponavlja jedna te ista greška: »Za vrijeme francuske revolucije član Konventa«. Poznata je stvar, da nitko nije mogao biti članom Konventa na mjesecu, nego upravo za francuske revolucije. Kaže dalje: »organizator jakobinskog ustanka od 20. V. 1795.«. Neka se to objasni kakav je to ustanak bio 1795? »Umro u emigraciji«. Nije tačno, umro u progonstvu, i to u Bruxellesu. Da se ne zaboravi:

CAMBRAI

Cambraiska liga: 1508 Maksimilijan car austrijski, Louis XII, kralj

4, 5: U prvom svjetskom ratu Cambrai pao je u njemačke ruke 26. VIII. 1914, a god. 1917–1918 oko grada vođene su krvave bitke za osvojenje Hindenburgove linije, koja je pala u savezničke ruke 9. X. 1918. Kad već govorimo o bitkama, Cambraiska bitka bila je veoma važna, i trebalo bi je ovdje prikazati.

CAMBRIDGE

Zak je doista poznat isključivo po sportu i po regati protivu Oxforda? Grad (1929) od 60.000 stanovnika, na obalama rijeke Cam preko koje vodi dvanaest mostova, od rimskog naselja Camborilum, univerzitet od god. 1229, sastavljen od 17 collegea, od kojih je najstariji Peterhouse iz 1257. Trinity college, Henrik VIII 1546, učili su u Cambridge-u Bacon, Newton, Bentley, Dryden, Byron i od suvremenih veličina čitava galerija i t.d. i t.d.

CAMERATA FIORENTINA

20 redaka za jedno fjorentinsko društvo potkraj XVI st.

CAMERINI

Ovo pitanje filmskih režisera je otvoreno.

CAMPANELLA, Tommaso

Širio je u Napulju i širi heretičku nauku. 44 reda, slabo!

CAMPBEL, Malcolm

»Na strojevima Plava ptica postigao niz rekorda« itd.

Kakav je to stroj ta »Plava ptica«? Bilo bi u ovom slučaju idealno kad bi se ta »Plava ptica« citirala u originalu. Ovaj stroj je po svoj prilici mašina, to jest auto.

CAMPOFORMIO

»Na glas iz Leobena da je konačno srušena omražena Mletačka republika sav je naš narod s bivšeg mlet. teritorija u Dalmaciji jednodušno zatražio sjedinjenje s Hrvatskom«.

Iako smo rodoljubi, i to hrvatski, ipak je malo pretjerano. Vidi šta je o Serenissimi pisao naš dragi Fra Andrija i kako je opet onaj drugi Andrija Dorotić, isto tako cokulaš, imao mnogo posla s ovim razvojem hrvatske nacionalne svijesti na jugu od Velebita.

CAMUS, Albert

»Ateist s dušom kršćanina« itd.

CAMEMBERT

Prije svega sir se zove po selu Camembert. Selo od 240 stanovnika, 25 km od Ardentana. U selu se proizvodi istoimeni sir svjetskoga glasa.

CAMERA

Objašnjava se blagajnički. Ne zaboravite: in camera caritatis.

CAMERA LUCIDA, Camera clara, camera elektronska u televiziji, Kulturno-historijski historijat: Leonardo ili Erasmus Reinhold iz Wittenberga.

Svi elementi u vezi s fotografskim aparatom da se obrade jasno, razumljivo i kulturno-historijski tačno.

U vezi sa »Camera«, da se ne zaboravi camerarius i sve kovanice u vezi s tim: kameralno, komora, komornik kao čin itd. itd.

CAMERA OBSCURA

Tamna, crno obojena kutija, u koju dopire snop svjetlosti kroz sasvim sitnu rupicu, tako da se slika predmeta koji stoji pred kutijom odražava na protivnoj stijeni tamne komore u obrnutom obliku, u punom odsjevu boja.

6–7: citat »Slika sunca dobivena pomoću rupice povoljna oblika uvijek svjetli krug«. Potpuno nejasno! Da se prestilizuje.

CAMERINI

Ovo pitanje filmskih režisera je otvoreno.

CAMERINI, Mario

U vezi sa filmom generalna napomena: Da se čitav materijal iz te materije ponovno pregleda i revidira, da se ispita po kome su kriteriju uvrštena pojedina imena, tko je vršio taj izbor, iz kakvih priručnika i da se materija proporcionalno sredi.

Kaže recenzent za Camerini-a da su ga potisnuli režiseri realisti, a ni po čemu se ne vidi da on, pokazujući smisao i toplinu za život malih ljudi, ne bi bio realista. Takve konstatacije ne govore ništa.

CAMISARDS

»ime im dolazi po bijeloj košulji, koju su noću navlačili da bi se uzajamno raspoznavali!«
»Dolazi im ime!« Ne dolazi. Oni nisu »navlačili« nikakve košulje, da bi se uzajamno raspoznavali, nego su nosili bijele košulje u noćnim bitkama i prepadima, da bi se u okviru borbe raspoznali. Nisu ništa »navlačili«, dakle! Pobuna Camisardsa uslijedila je protiv opoziva edikta u Nantesu 1685. Treba da se kaže što je sadržavao edikt u Nantesu, da bi bilo jasno zbog čega je došlo do pobune! 1702 buknuo je ustanak, umorstvo Abbéa od Chayla, koji je uslijed Nanteskog edikta podvrgavao Kalvinste mučenju; ustanak se raširio pod vodstvom Jean Cavaliera i poprimio najšire razmjere tako da je kralj Louis XIV. bio prisiljen da protivu Camisardsa podigne čitave vojske. Unatoč tome guerilla držala se je nekoliko godina.

CAMÕES, Luis Vas de

3, potomak obitelji iz Galicije! Da ne bi bilo nesporazuma, da netko od čitalaca pomisli da se radi o Galiciji i Lodomeriji kao poljskoj pokrajini, neka se kaže da je to španska provincija.

Za Camõesa je u svakome slučaju važnije da je živio nemirnim životom dvorjanika, favorita i pustolova moreplovca nego da je bio apsolvant sveučilišta. To zvuči suviše

suvremeno. Kad se već tangiraju elementi njegove biografije, neka se spomene da su šarmu Camõesovih *Kanconiera* podlegle dame iz najvišeg dvorskog kruga, da je bio ljubimac kraljeva i kraljica, da se skitao i skapavao po mnogobrojnim zatvorima i progonstvima, kažnjavan kao varalica i pronevjeritelj. Vojnik, ratnik, probisvijet, lualica, Camões je više od 16 godina proveo po dalekim, istočnim tropskim zemljama, trajno između milosti i nemilosti, progonstava, apsa, robije, brodolomac i prosjak, živeći od kraljevskih stipendija kao poeta laureatus izgledajući kao bezimena bijeda.

CAMOUFLAGE

Igra s uputnicama je suviše česta i nemotivirana.

CAMPAGNA ROMANA ili Agro Romano

Kao što je redigirano: Sa svojim gustim, tamnim krošnjama pinija i ariša, sa blagim obrisima albanskih brda u daljini, ova melankolična močvarna ravnica bila je vrelom slikarskih inspiracija kroz vjekove. Claude, Poussin itd.

CAMPANA, Dino

1885–1932. »Živio veoma siromašno i neuredno« itd.

»Izražava autentičan doživljaj dekadentističke krize ekstatičnim, vizionarskim osvjetljenjima, u biranu i modernu jeziku.« To je Sašenjkino pero! (tj. pero Saše Vereša – op. ur.).

CAMPANA DINO

Tko će provesti reviziju svih ovih bezbrojnih talijanskih poeta.

CAMPANUS VODNANSKIY, Jan

Autor historijske drame, objavljene tek 1640.? Zašto tek? Znači: 20 godina poslije smrti pjesnika. To nije ni tako kasno. Kažu za njega da je humanist, a odmah zatim glavni humanistički pjesnik svoga vremena. Kao što je redigirano, rodoljubno u XVI. st. zvuči suviše suvremeno.

CAMPINE

Da se doda: flamanski Kampen! To nije rodno mjesto Thomasa Acempis!

CAMPIONE

tal. enklava na obali Luganskog jezera, da se doda: na švajcarskom tlu, jer inače je potpuno besmisleno.

CAMPOBASSO

Da se prestilizuje: Apeninskih Hrvata koji su se naselili ovdje u XV st. bježeći pred Turcima ima danas oko 5000, da se verificuje da li je to XV st. doista. Nisu li to kasnije emigracije.

CANAL, CANALETTO

U vezi s tim, šta je sa četverbojnim prilizima?

CANBERRA

»Odvojkom željezničke pruge spojena s glavnom željezničkom prugom« itd.??

CANCAN

Bio je predmetom jednog duhovitog eseja kako ne treba pisati o ovim stvarima za I izdanje ove enciklopedije, prije mnogo godina.

CANCER (Rak)

Kada je riječ o zvijezdama, često se navodi: »vidi se kod nas uveče od siječnja do lipnja.« Gdje se vidi, na kome mjestu? Bilo bi najbolje kada bi se o tim zvijezdama koje se vide na našem nebu, donijela jedna karta, s naznakom godišnjeg doba i t.d.

CANCIONERO

Ne treba zaboraviti na naše kanconjere! Ranjina i t.d.

CANDIANO, Pietro I

Vapije da se taj tekst proširi.

CANDOLLE, Alphonse i Candolle, Augustin – Pyrame

Da li je taj sin tako važan za prepisivanje očeva djela?

CANEV, Georgi

Što znači protivnik sociološkog vulgarizma?

CANEVARI, Demetrio

»Takozvani Canevari-uvezi, kojima se odlikuju knjige njegove zbirke pogrešno se pripisuju njemu«. Kada se ušlo već u takve detalje, da se nešto pogrešno pripisuje Canevariju, treba reći i zašto. Čemu stvar samo mudro natuknuti, kao biva, mi znamo, a vi se snađite!

Canevari nije uvez, nego medaljon na prvoj strani korica, s utisnutim Apolonom na sunčanim kolima sa Pegazom i sa grčkim natpisom u ovalu. Po načinu, kako su se ti uvezi dekorirali već oko 1535. u Mlecima, misli se, da Canevari nije bio prvi koji je primijenio taj dekorativni medaljon Apolonov.

CANINA, Luigi

»Apijev put«. Da ostanemo kod Via Appia! To je nerazmjerno bolje.

CANIZARES, Jose de

Trebalo bi u zajednici sa španskim referentom za književnost provesti jednu razumnu redukciju te nerazmjerno ogromne količine španskih pjesnika i dramatičara.

CANKAR, Ivan

»Iako je njegova umjetnost bila usmjerena prema objektivnoj slici sredine i ljudi, ona je često zasnovana na autobiografskim momentima«.

S ovim »iako – rečenicama« nikad nismo imali sreće! »Iako je njegova umjetnost bila usmjerena prema objektivnoj slici sredine i ljudi, ona je često zasnovana na autobiografskim momentima«. A zašto ne bi bila, to jest zašto autobiografski momenti ne bi bili usmjereni prema objektivnoj slici sredine? A onda se pitamo zašto onaj »iako«?

Onda dalje: »Njegovi su likovi uzeti iz najbliže okoline, a njegova je majka postala simbolom materinske ljubavi i žrtve«. A koja to mama nije?

Što se tiče popisa njegovih djela, mogli smo ih mirne duše ostaviti u slovenskom originalu.

CANKAR, Izidor

Bio je svećenik, bio je klerikalac, pa kad već pričamo priče, bio je tajnik zloglasnog sarajevskog biskupa Štadlera, bio je član Narodnog vijeća SHS a ne »Narodnog saveta«. Bio je političar, unionista, u socijalizmu ambasador u Argentini i Grčkoj, kada je već riječ o biografskim podacima.

CANKOV, Aleksandar

Ne vrijedi ni pišivog boba. Cankovljev teror jedan od najkrvavijih terora između dva rata i to ne samo na Balkanu. Simbol fašističkog nasilja, kriminalan u najdosljednijem smislu te riječi. Detalji, podatci, razmjeri, cifre!

CANKOV, Aleksandar

Da se napiše iznova. Ovako ne može! Cankov je jedna od nakrvavijih kreatura suvremene balkanske historije, a ovdje je prikazan kao profesor gospodarskih znanosti na Sofijskom univerzitetu i kao ekonomičar.

CANKOV, Hristo-Derižan

Tko je referent za bulgariku? Kakav je to romanopisac o kome ne znamo ništa nego samo to da je obrađivao erotične motive? Tko nam je garancijom za tu sortu čovječanstva?

Ako ulaze Cankovi onda ne bi trebalo zaboraviti regiseura Cankova, *Logor*, u Beogradu 1937.

CANOVA, Antonio

Njegov aranžman po nama »nema dubljeg unutrašnjeg sadržaja ni životne uvjerljivosti«. Suviše smo strogi u nekim slučajevima.

CANTABILE

Ovi naši muzikolozi prevode »pijevno«! Što se može pjevati, za pjevanje podesno, napjev, arija. Pitanje muzičke terminologije javlja se kao sve akutniji problem.

CANTARI

Kao što je reducirano. »Religiozne talijanske narodne pjesme, koje predstavljaju najznačajniju skupinu, jer je predmet najbliži pučkom životu«. I to je rečeno za zemlju Italiju, koja je prva i jedina u Evropi više od dvadeset godina imala svoj masovni antireligiozni pokret i t.d. i t.d. Sasvim logično da se briše!

CANTERBURY

Kada je već riječ o nadbiskupu Thomasu Becketu, bilo bi dobro dati uputnicu Becket, Thomas. Ona borba Krune sa Crkvom nije bila beznačajna a mi je spominjemo indirektno, da je ubijen u katedrali.

CANTŪ, Cezare

6 redaka govori o neproporciji našeg alfabetara. Cantu je za nas vrlo važno ime baš zbog materijala koji se odnosi na našu historiju.

CANTUS FIRMUS

16 redaka. Za jedan medijevalni muzičko-historijski detalj!

CANTHARIS

Daje se uputnica na špansku muhu i tako se čitač šalje u sedmi svezak, a pod cantariginom sve je već obrađeno u prvom tomu.

CANTILON

Organizovati ponovnu reviziju svih političko-ekonomskih članaka. Navodim kao primjer carine i carinski savez. Tu se govori o situaciji postkominformovskoj poslije 1948. o carinsko-saveznoj relaciji između STT zone A i zone B i t.d. i t.d., dakle o relacijama kojih više nema, tema je neuralgična, treba je revidirati u svakom pogledu.

CANTI CARNASCIALESCHI

»Pokladne pjesme po obliku većinom slične baladi«. Dakle ponajvećma baladi slične, a zašto baladi? Balada podudara se sa poetskim pojmom tragično-dramatskog motiva, a ovdje u muzikološkom smislu vrlo je vjerojatno da se balada tumači provansalski, u smislu kao plesna pjesma, dakle ne balada! Dakle, da se to briše! Pošto se je odmah reklo, da se radi o »pokladnim pjesmama«, u četvrtom retku ponavlja se da su se »pjevale uz pokladne zabave«. Takve stvari bi naša jezična redakcija mogla da ukloni bez većih napora.

CAPABLANCA, Jose Raoul

Jedan od šahističkih fenomena. Od nas je svakako duhovito što mu to priznajemo da je bio »izuzetan talenat, ali nije mnogo radio na proučavanju šaha«.

CAPITOLO

Primjer iz poetike parodija *Komedije*, jedan detalj koji bi išao eventualno pod *Božansku komediju*, ako je toliko važan da bude spomenut. Kao samostalna jedinica mislim da nema mnogo rezona.

CAPORALI, Bartolomeo

»Jedan od predstavnika« itd.! Ima ih na hiljade »jedan od«...

CAPOTE, Truman

S obzirom na galamu oko njegove pojave, ako se odbiju popisi knjiga, nije naročito informativno.

CAPRA, Frank

Dobio je »Oskara«, postao je besmrtni, ulazi u enciklopediju, 8 redaka. Zar ne bi bilo mudrije da sve te Oskarovce svrstamo na jednom mjestu u popisu tih slavljnika.

CAPRICCIO

13 redaka. Da zbrojimo sve ove retke što nam daje muzika pa da se vidi da je hipertrofirano.

CAPRICCIO

Francuski *caprice*, od *capra* latinski = koza, alegorična slika po hirovitosti kozinih kretanja i skokova. Spontana, neobrazložena hirovitost u postupcima, individualnim. Izmjena mišljenja, uvjerenja, ukusa, mode, simpatija. U muzičkom smislu preneseno značenje *capriccia* odnosi se na živahnost muzičkih oblika u ritmu i u melodijskoj liniji, gdje kompozitor slijedi svoje potpuno slobodno, često neobrazloženo raspoloženje, po crti fantazije.

CAPTATIO BENEVOLENTIAE

»Proračunano hvatanje nečije sklonosti«. Rečeno je već bilo da se sve ove latinske fraze predaju nekome na temeljitu reviziju i obradbu.

CAPORETTO

Neka se ilustrira snimkom groblja. Ta masa grobova govori poglavlja.

CAPOTE

Kožnati krov na staromodnim kočijama, fijakeru itd.

CAR LAZAR

Uporedite sa Jugoslavenskom.

CARAN D'ACHE

Kako je došlo do toga da Rusi olovku zovu karandaš? To je kulturno historijski kuriozum, iako ga spominjemo, neka se ovdje ispita. Međutim, nikakva smisla nema u zagradu staviti poslije prezimena artista, da se olovka zove ruski karandaš!

CARCASSONNE

Bezuslovno ilustrirati, kulturno-historijski veoma važan detalj!

CARILLON

Od lat. *quattrino*, 4 predmeta ujedno, dakle nešto što je četvorno. Četiri zvona sa četiri razna glasa u simultanoj zvonjavi. Flandrijski carilloni izvode čitave arije i komponovane pjesme; u Brugesu oko osamdeset zvona zvonu pomoću za to naročito udešenog klavira. Carillon je osim toga u prenesenom smislu, vesela, radosna svečana zvonjava crkvenih zvona, simultano sa raznih zvonika. Osim toga: carillon može biti sastavljen i od metalnih cijevi, tuba, razne dužine, koje uokvirene vise okomito. Kod udaranja metalnom šipkom daju razne zvukove u gami. Carillon može biti sastavljen od staklenih čaša koje daju razne tonove, a ako je instrumenat sastavljen od daščica razne dužine, zove se xylophon. Raspon carillona zahvata od 5–6 oktava.

CARISSIMI, Giacomo

Kao što je reducirano. U vezi s tim, da se iz ove naše stilske kantilene brišu ocjene kao: »kompozicije mu se odlikuju melodikom, smirenom harmonijom, te dobrom arhitektonikom«. Time se ne govori ništa. Osim toga, da se brišu riječi kao: isprva, zatim, i kasnije, i t.d. i t.d.

CARLO ALBERTO, kralj Sardinije

Da se potpisuju članci manji od 15 redaka mislim da je potpuno suvišno. Neka se sve te signature brišu.

CARLYLE, Thomas

Zašto škotski historičar, a ne engleski. Sve ove enciklopedijske biografije vrve akademskim gradovima, sveučilišni profesor i t.d. Zašto se kod Carlylea ne bi reklo da je bio rektor edinburškog univerziteta? Kaže recenzent: »predstavnik feudalističkog socijalizma«? Nejasno. Nerazumljivo. Carlyle bio je ideolog i teoretik imperijalizma i te je svoje poglede neuvijeno propovijedao. Kaže recenzent da je »kritizrao buržoaziju, što je dovela do industrijalne revolucije«. To je činio po recenzentu kao »predstavnik feudalističkog socijalizma«. Carlyle bio je antidemokrata po svojim principima, a kada se već navode djela

Carlyleova onda je bezuslovno potrebno da se navede: »Sartor, Resartus, or the Life and Opinions of Herr Teufelsdröckh«, 1833, a kao važno konfesionalno djelo o vlastitom intelektualno-moralnom razvoju. Zatim: »Chartisme« 1839., zatim: »On Heroes, Hero-Worship and the Heroic in History« 1846.

CARNOT, Marie François Sadi

Bio je inženjer po struci. Svršio je politehničku školu i školu za ceste i mostove. Na položaju predsjednika republike C. je u momentu afere oko generala Boulangerera ostao nepokolebljiv čuvar Ustava i tako sačuvao Treću Republiku od jačeg potresa. Jedan od solidnih masona Franco-ruske alijanse. Ubijen u Lyonu 24. VI. 1894 udarcem noža od tal. anarhiste Santo Caserio. On je bio drugorođeni sin Carnot Lazare Hippolyte-a, koji će alfabetiskim redom doći poslije svoga sina, a ovaj opet drugorođeni sin Carnot Lazare Nicolas Margueritte nazvan Le Grande Carnot, generala 1753–1823. Član Konventa, glasao za smrt kralja, bavio se vojničkim problemima, glavni organizator kadrova, koji su dali revoluciji 14 revolucionarnih armija, fortifikator i apologet Vaubana. Proskribiran na bijegu kao ubojica kralja, ministar rata u Bonapartovom državnom udaru, aktivan ponovno za Napoleonovih 100 dana, izagnan kao ubojica kralja, živio u Varšavi i umro u emigraciji u Magdeburgu, prenijet u Panteon 1889, gdje se našao sa svojim unukom predsjednikom republike, ubijenim u Lyonu.

CARMAGNOLA, Francesco di Bartolomeo Bussone

1390–1432. Seljački sin, borio se pod barjacima Filippa Maria Viscontija, i postao grof od Castelnova i kneževski zet. Odmetnuo se u mletačku službu, protivu svog gospodara Viscontija u bitki kod Maclodia (1427). Osumnjičen kao odmetnik, smaknut 5. III. 1432. Manzoni: *Il Conte di Castelnovo*.

CARMAGNOLE

Jedna od franc. revolucionarnih pjesama, kada su padale kraljevske glave. Dansons la Carmagnole, vive le son du canon...

CARMEN AMOEBAEUM

»Vrsta bukoličke natječajne pjesme sicilskih i južnotalijanskih pastira«. Ne razumijem ništa.

CARMINA BURANA

Ima nekoliko suvremenih muzičara, koji se danas inspirišu tim sredovječnim motivima. Ti se motivi nalaze na repertoaru. Treba ih ilustrirati.

CARPEAUX, Jean Baptiste

Reproducirati djevojku s cvijećem iz glaerije Jugoslavenske akademije.

CARSKOJE SELO

Ostavio bih ga kao Carskoje selo s napomenom da je za vrijeme boljševičke revolucije 1917. prekršteno u Djetskoje selo.

CARTE

Od latinski *charta*, hartija, papir, list od hartije, od kartona, karta za kartanje, karta za pisanje, dopisnica, karta za identitet, legitimacija, Magna Charta, karta kao ulaznica, željeznička karta, teatarska karta, kuća od karata, posjetnica, zemljopisna karta, kartografija i

svi pojmovi koji se nadovezuju, a ne samo jelovnik! No kad je već riječ o jelovniku, onda neka se opiše i ilustrira!

CARTWRIGHT, Edmund

citat 2.: »izumitelj prvog tkalačkog stroja. Stroj izumio 1785«. Ako je izumitelj prvog tkalačkog stroja, onda je dakako prvi, jer drugi tkalački stroj nije mogao da izumi. Nije mu građanski poziv da je bio engl. izumitelj, nego je bio svećenik i mehaničar. Nije izumio »stroj za proizvodnju užeta«, nego mašinu za grebenjanje (wollkemmašine). Izumio je prvi mehanički tkalački stan!

CARUS, Karl Gustav

Liječnik, istaknuti ginekolog, fiziolog, komparativni anatom, slikar pejzažist! Pretjerali ste, brate! Dovoljno da se kaže: u svojim studijama (pod uticajem Schellinga) o Goethe-u, razvija teoriju uticaja nesvjesnih duševnih funkcija na izgradnju organizma.

CARUS, Paul

Kao što je redigirano: Comteov antimetafizički pozitivizam da se briše kao nesmisao.

CASSIRER, Ernst

Neka se ostavi dan rođenja i smrti. Ima takvih pojedinaca koji su mrtvi, a navode se kao da su živi, a zapravo više nisu živi, a vjerovatno da nisu bili ni živi dok su živjeli, pak je prema tome dobro i logično odrediti period u kome su djelovali, da bismo ih razvrstali u pokoljenja u koja spadaju. Kad nema drugog pomoćnog sredstva za orijentaciju, jer se iz navedenog teksta ne može razabrati kakvo je značenje Cassirera.

CASTIGLIONI

Neka se ne zaboravi bečki Castiglioni, jedan od najvećih poratnih panamista u eri austrijske inflacije, dvadesetih godina poslije prvog svjetskog rata.

CASTRUZZIO, CASTRAZZANI

1281–1328, vojvoda od Lucce, prognanik iz rodnog grada, ratovao kao plaćenik dok se nije vratio u Luccu, ratovao na strani Friedricha austrijskoga i protivu njega s Bavarcima.

CATCH AS CATCH CAN

Bolje je hvataj kako umiješ, nego »uhvati kako možeš«! Kaže »stil rvanja u kome su u pravilu svi hvatovi dopušteni«. Zar samo hvatovi? Najsuroviji oblik boksa, treba ga objasniti.

CATENA

Kao što je ispravljeno i reducirano!

Da se skupe sve te varijante napomena iz likovnih oblasti kako bi se u obliku referata iznijele pred naš redakcijski centar, da se tamo srede i koordiniraju i po mogućnosti uvažavaju. Treba definitivno prekinuti ovo pisanje loših feuilletona, »svijetle boje i nježnih oblika«. Isto tako neka se ne navodi da neka galerija posjeduje ovo ili ono djelo, nego da se djelo nalazi tu i tu.

Da se reproducira jedan detalj slike Catenine iz Jugoslavenske galerije akademijine, eventualno u 4 boje, kao prilog, po onim direktivama koje su date još Svečnjaku. Jedna povećana glava sa plavim nebom u pozadini i bijelim proljetnim oblacima.

CAUCHON, Pierre

Kaže: »franc. državnik«! Učiniti od Cauchona državnika rabota je etatomanska, koja se njeguje kod nas u velikim omjerima. C. je jedan od Bourguignonsa! O tome objavljujemo u raznim varijantama naših tekstova čitave snopove parafraza. Tko su Bourguignonci, kako je došlo do raskola između njih i d'Armagnaca, kakve je sve peripetije zauzeo ovaj rat između jakih feudalaca onog perioda!? Rekli smo već, da su se Bourguignonci našli na magnetskom polju Engleske krune. Ovakav rektor univerziteta, na bijegu, pošto su d'Armagnaci zauzeli Paris, našao se pod engleskim protektoratom, i šta je mogao drugo nego da je spalio na lomači jednu pastiricu kao vješticu! G. B. Shaw je od Cauchona učinio mizernu karikaturu u svojoj Jeanne d'Arcovoj.

CARACAS

»Novi centar grada tvore poslovne zgrade (dva 30-katna nebodera)« itd. Najpovršniji pogled na snimku Caracasa govori kako tih nebodera ima iks.

CARAGIALE, Ion Luca

Slavno ime rumunjske komediografije. Smatraju ga svojim klasikom. Nije dovoljno istaknuta njegova uloga, a nepreglednoj masi bezimernih posvećujemo čitava mala poglavlja.

CARDANO, Geronimo

Veliko ime ne samo kao matematičar nego kao mistik i medicinar. 9 redaka teksta, osim popisa djela, malo.

CARDUCCI

Kako prijaju duhu ili duši naslovi originala, a kako dobro pristaju djelujući informativno prijevodi tih naslova! Štioče, prosudi sam šta je bolje!

»U nas su ga prevodili M. Car, A. Petravić, A. Tresić-Pavičić, V. Nazor itd. Da ga je prevodio Marko Car, to je poznato; on je bio paljetkar, od paljetkovanja je životario, često prepisujući ga. Ali Tresić i Nazor nisu ga samo prevodili nego su se njime itekako napajali (s njegovim slabim stranama).

CAR, Emin

U popisu djela objavljujemo i njegovu *Danuncijadu*. Zovemo je kronikom. Međutim, skromno mislim da bi bilo dobro da se istakne da mu je ta *Danuncijada* najbolje djelo, visoko iznad njegovog prosjeka.

CAREVINSKO VIJEĆE, Reichsrat

Primjer za nerazmjer našeg alfabetara! Osam redaka Reichsrata, gdje se odvijalo 50 dugih godina našeg i slovenskog političkog života često pod dramatskim uslovima. Tu ne bi trebalo štedjeti s prostorom.

CARIGRAD

Što je sa Carigradom, s našom stoljetnom carigradskom prošlošću?

CARLOS i drugi Carlosi

Da ne zaboravimo unuka Alfonsa XIII – Carlosa Juana!

CAROSSA, Hans

Da se odlučimo stvarno da li je bio doista naci i zašto je zabranjen po Saveznicima, ili ako nije, da to brišemo!

CARPACCIO, Vittore

»Prikazivanjem interiera, kostima, arhitektonskih i dekorativnih detalja, prožetih finim lirizmom«.

S ovim prokletim interieuirom imamo trajno brige. Ako ga fonetiziramo nije interier nego enterjer.

»Detalja, prožetih finim lirizmom«. Prožeto je polje kad su ga žeteoci proželi i kad je od žita preostalo samo strnište za paljetkovanje. Biti prožet lirizmom? Lirizam je pojam sam po sebi nečeg lirskog, svakako kad se žanje, to je teška akcija, nije lirska. To uostalom nije važno!

CARPEAUX, Jean-Baptiste

»U kipovima traži slikarske vrijednosti, vodi računa o efektima svjetla i sjene, realizira spontane i žive pokrete; obradba mu je materijala znalačka i precizna«.

Pitamo se koji kipar ne vodi računa o efektima svjetla i sjene?

Ovo kad se kaže da je nešto znalačko i precizno, u likovnim kritikama ne kaže se ništa.

CARPI, Ugo da

Chiaroscuro?

Clair-obsur, ovih clair-obscurista bila je čitava legija. Ne znam da li clair-obscur postoji kao posebna jedinica? Bilo bi dobro, kad smo na toliku masu muzičkih detalja izgubili mnogo.

CARRÀ, Carlo

9 redaka, malo, premalo! Pojava mnogo markantnija za razvoj ne samo talijanskog nego i surrealističkog slikarstva, što u našem tekstu ne dolazi dovoljno do izražaja.

CARRACCI, Annibale

»Biblijski štafažni likovi«? »Radio je i pejzaže s mitološkim i biblijskim štafažnim likovima te žanr prizore«.

Sad znamo šta je radio.

CARRACCI, Lodovico

»Eklektik, koji plazi od Rafaelova crteža, Corregiove rasvjete i Tizianova kolorita«.

Bilo bi dobro kad bi taj tekst bio naveden kao citat, jer tko od nas zna da je tako kako to apodiktički tvrdimo?

CARRERA, Andrade

»Dugo godina bio u diplomatskoj službi«. U kakvoj? »Počeo je kao simbolist zbirkom *Neizrecivo jezero*, da bi nastavio idiličnim opjevanjem sela i prirode« itd.

»Kasnije je prihvatio nadrealizam i pisao socijalnu poeziju ili je izražavao opću zabrinutost nad svijetom i životom: *Planetski čovjek*«.

Osam potpuno suvišnih redaka!

CARRERO BLANCO

»Postao je prvi predsjednik vlade 1973. (pošto je ta funkcija odvojena od šefa države)«.
Bio je Francova lijeva i desna ruka i kao takav otputovao je na drugi svijet.

CARRIER, Jean-Baptiste

Bilo bi dobro da se ovo njegovo potapanje nevinih lica navede pod francuskim terminom »noyades«!

CARRILLO, Santiago

Budimo aktuelni, da ga ne bismo zaboravili da je stigao Madrida!

CARROL, Lewis

Nastojao sam da ga skratim sa 18 redaka na 8, a da tekst što se informativne strane tiče, ništa nije izgubio.

CARSKI REZ

24 reda – suviše.

CARY, Joyce

»Njegov se junak uvijek javlja u prvom licu, a događaji se osvjetljavaju s raznih strana, kako bi se što dojmljivije predočila punoća života« itd. itd.

16 redaka.

CASAL, Julian

»Ženomrzac, opsjednut smrću«. Očito peder.

CASANOVA

25 redaka!

»Povremeno se bavio i književnim radom« itd. Bavio se povremeno književnim radom, a ostavio je 12 knjiga memoara.

CASELA, Alfredo

16 redaka, od toga 10 redaka popis djela, a odmah iza toga (33)

CASEMENT, Roger David 8 redaka. Casement valjda znači više za historiju Irske od njegove smrti pa do danas, od jednog talijanskog dirigenta.

CASSOLA, Carlo

»U daljoj se fazi vraća ideji »čiste književnosti« i egzistencijalno-elegijskom doživljaju života u viziji »Gole opstojnosti«.

CASSOU, Jean

»Aktivno sudjelovao u Pokretu otpora«.

Može li se u Pokretu otpora sudjelovati pasivno?

CASTELNUOVO-TEDESCO

14 redaka.

CASTIGLIONI, Niccolò

15 redaka.

CASTLE, Barbara Anne

6 redaka. Zaslužila je nerazmjerno više, s obzirom na svoju ulogu koju još uvijek igra iza kulisa engleske laburističke politike.

CATTAFI, Bartolo

»Jedan od liričara posthermetičke generacije, koja se ne zadovoljava jednoznačnom porukom neorealista; traži novi izraz, sukladan složenijoj stvarnosti«.

Briši »jedan od«!

»Posthermetička generacija, jednoznačna poruka kojom se posthermetička generacija ne zadovoljava, sukladan složenijoj stvarnosti novi izraz«, a šta je s njim, Bartolo ga traži. Sad znamo sve o tom Bartolu!

CATTANEO, Carlo

Mi prikazujemo ove »Cinque Giornate« milanske kao da je tih Pet dana »natjeralo Austrijance na bijeg«, naime taj ustanak u Milanu, pa izgleda kao da su Austrijanci pobjegli, a ostali su u Milanu još do 1866, dakle 18 godina.

CAVALCANTI, Guido

»Sudjelovao u frakcijskim borbama«, pa nije bio socijalist nego guelf i kao takav je prognan.

»Iako pripada školi slatkoga stila, izvorno je opjevao odnos pjesnika i žene kao dramatičan sukob tjelesnoga s Amorom« itd. Nonsense, nonsense! Sve ove naše rečenice sa »iako« propadaju na ispitu savjesti intelektualne i stilističke.

CAVE

Da se ne zaboravi: Cave canem catenatum! CCC! Natpis na ulazu u ljetnikovce rimskih patricija, a njeguje se i danas (nažalost).

CAYENNE

Grad Cayenne nije kažnjenička naseobina nego je to Cayenne, ostrvo na obali franc. Gvajane 420 km², od 1667 u francuskim rukama. Od 1852 kažnjenička naseobina.

CAVOUR

Bit će negdje u mojim napomenama iz godine 1954. mali esej, koji redakcija Kostrenčić-Protega, dakako, nije uvažila.

Cavourov govor u turinskom parlamentu o Jelačiću, o Austriji 1848, o Hrvatima, o buđenju južnoslovenske narodne svijesti itd. treba da se spomene u okviru ovog našeg prikaza o Cavouru, jer je to načelno veoma važno historijski, a naročito s obzirom na hrvatsko-talijanske, dotično južnoslovenske relacije jučer kao i danas.

CCIE

Što znači, gdje mu je sjedište, tko ga je organizovao, kada, u koju svrhu, kako djeluje, po kakvim pravilima, kakav mu je djelokrug u okviru koje konvencije itd. itd. ili ga brišite ako ne umijete da kažete što je.

C.C.A.

Ne treba uputnica na circa i briše se.

CECCHI, Emilio

Najprije je erudit i to virtuozan stilist izvanredne erudicije, a zatim je »dao pravu mjeru svoje umjetnosti u umjetničkim prozama kratka daha, ali ne bez intelektualne oštine«.

Govoriti tako o piscu profila Cecchijevog jeste ispod nivoa.

CECILIJE STACIJE

Da ostane pod Caecilius Staius. »Pisao je Palliate; radnja im je uzeta iz grčkog života«. Da se briše kao potpuno suvišno, ili ako je bezuslovno potrebno, da se na licu mjesta objasni što su palliati.

CEHOVI

Da se povežu u jednu jedinicu sa bratovštinama. Tekst Krešimira Filića trebalo bi preraditi i oljuštiti kod svih njegovih lokalizama varaždinskog smjera.

CELA, Camilo

»Vremenski i po vrijednosti stoji na čelu suvremenih španjolskih prozaista«.

Da bi mogao netko stajati na čelu vremenski, on to stoji, jer je star i kod toga nema nikakvih ličnih zasluga! Dovoljno je da se kaže da stoji na čelu suvremene španjolske proze. Predlažem da se principijelno klonemo naših negativnih ocjena: »književno je daleko uspjeliji roman Košnica« itd. Dosadili smo ovim našim zanovijetanjem oko knjiga koje nismo čitali.

CELAYA, Gabriel

Zašto ne pišemo jednostavnim stilom? »Prije svega mu je do toga da u tvrdim i neposrednim stihovima izrazi ljudsku stvarnost svoga vremena i svoje sredine«.

CELER

Kaže: »Od celera korjenjaša jede se korijen«. Kako se jede, kao salata, prijesno ili kuhano, priređeno uvijek na naročiti način. Gastronomski detalji u Enciklopediji nisu na odmet kada je riječ o jelima.

CELESTIN, Fran

Da li mu je mjesto u jednoj univerzalnoj enciklopediji? Mislim da nije.

CELIBAT

47 redaka celibata, pretjerano.

CELJAKIJA

»Kronični poremećaj probave starijeg dojenčeta i malenog djeteta«. »Veliki trbuh s golemom količinom smrdljivih, masnih izmetina, koje se nadižu poput kvasca«.

Zar starije dojenče nije maleno dijete? I obratno? 6 redaka. Nije mi jasno zašto. »Smrdljive masne izmetine, goleme količine«, koje se, ajmeh, »poput kvasca nadižu« etc. Ili da se briše ili da se prevede na nekakav medicinski konvencionalan jezik.

CELLINI, Benvenuto

Kako se to piše? »Pišćeva ličnost podvrgava sve događaje vlastitom cilju, ne prezajući ni od čega, pa ni od zločina? Kako se to piše? 8 i 9 red se brišu. Ne treba zaboraviti na ilustracije!

CELSUS

Nije židovski nego rimski filozof. Da se ne zaboravi:

Aulus Cornelius Celsus. Historik medicine, pod Tiberijem i Neronom u prvoj polovini prvoga stoljeća naše ere. Njegovo djelo »De medicina« najvažniji rimski medicinski i medicinsko-historijski kompendij.

CENIĆ, Mita

16 redaka, mnogo, suvišno.

CENOTAF

Treba prestilizirati: Nadgrobni spomenik podignut pokojniku kome tijelo nije pronađeno.

CENTO

Predlažem da se briše.

CENTRALIZAM

46 redaka, to je suviše!

CENTRALIZIRATI

Centralizam, centraliste, centralizator, centralizacija; centar u geometriji, u fiziologiji, u analitici, u vojničkim vještinama, u biologiji, kemiji, u politici, kulturni centar itd. itd. centrifuga, centripetalno.

CENTRAL MASSIF

V. Massif Central. Zašto uputnica v. Massif Central, a zašto ne odmah Massif Central. Ovaj plateau u srcu Francuske zove se Massif Central, i nema nikakva razloga ni svrhe ovaj ping-pong s uputnicama.

CENZUS

Gdje se ta ista priča o cenzorima ponavlja, da su vodili nadzor nad moralnim vladanjem, upravljali državnom riznicom i t.d. i t.d. Od 10–14 retka da se briše, a oba članka da se vežu zajedno.

CERATA

Umetni: od lat. *ceratus*, što sadrži vosak! Da se ne zaboravi – cerada, voskom ulašteno nepromoćivo platno.

CEREMONIJAL

Oblici i razni postupci uobičajenih formalnosti, koje se njeguju u vidu raznih proslava: vjerskih, državnih ili privatnih (krunisanje vladara, parlamentarni izbori, izbori raznih dostojanstvenika, unapređenje ili proglašenje nekih društvenih časti, crkveni obredi, vjenčanja, smrti, pogrebi, izricanje osuda u sudnicama itd. itd.). Čovjek koji upravlja sistemom tih formalnosti zove se Meštar ceremonija, u diplomatiji Šef protokola. Liturgijske ceremonije prate svaku civilizaciju. Razni kultovi od Egipta, Helade, i antičkog Rima preko srednjeg vijeka do danas. Svi su ti običaji regulisani po protokolu koji se zove Ceremonijal. C. se razlikuje kao civilni, vojnički, crkveni ili ambadorski. To je zbornik svih dekorativnih konvencija, kojim su određeni okviri i način odvijanja pojedinih scena, kod predaje diplomatskih pisama, akreditiva, kod izricanja počasnih formula, način kako se

odigrava susret predstavnika suvereniteta po skali društvenih činova i hijerarhijskih časti, u međunarodnim omjerima kategorizovan od Bečkog kongresa, kako se dočekuju vladari, kako pucaju topovi, kako se dižu barjaci itd. itd.

CERJE-TUŽNO

Po kome principu ulaze u enciklopediju sela sa stotinjak stanovnika?

CERVETERI

Da se ilustrira! Ove etruščanske grobnice veoma su važan datum za razvoj slikarstva! Trebalo bi im posvetiti veću pažnju!

CESAR, Pavao

Sve ove vinogradare treba svesti na realan minimum, kao što je već rečeno. Ima ih u svakom slučaju suviše.

CESTARINA

»Davanje s obilježjem naknade za upotrebu putova i cesta. U užem smislu, koji obuhvaća njene povijesne oblike« i t.d. i t.d. Nema čovjeka, koji bi mogao to da razumije. Počni normalno: cestarina je vrsta maltarine i t.d.

CESTE RIMSKE

Da se ne zaboravi kao grafički prilog cestovna shema na jugoslovenskom terenu. Vidi Jugoslavensku!

CETERA DESIDERANTUR

Rečeno je već i ponavljam. Sve su te latinske fraze prevedene često veoma rogovatno i ne podudaraju se sa smislom onoga što je u originalu izgovoreno. Sve bi te tekstove trebalo dati nekome na preradbu.

CENZOR

»Najuglednija i najvažnija služba u starom republikanskom Rimu. Za nju su se birali najodličniji i najčestitiji konzuli« i t.d. Četiri superlativa: najuglednija, najvažniji, najodličniji i najčestitiji! A zatim: »služba«. Nije služba, nego časna funkcija, kada je vezana o izbore. Poslije toga neposredno slijedi nova jedinica

CENZURA

58 redaka, mnogo!

CEPELIN ili ZEPELIN

Ne može ili-ili. Cepelin fonetski, a Zepelin njemački, a Z=C.

CESAREC, August

»Mobiliziran 1915 i poslan u Kruševac, gdje je ostao do sloma A. – U. 1918.«

Bio je mobiliziran i služio je kod Guvermana austrijskog u okupiranoj Srbiji. Jer ovako kako smo mi stilizirali da je »poslan u Kruševac« izgleda kao da je tamo otišao na izlet. »Potekavši iz siromašne radničke obitelji, slikao nevolje i težak život gradske i seoske sirotinje«. Briši ovu siromašnu radničku obitelj!

Zatim: »Pri kraju 1914 stupio u Socijaldemokratsku stranku«. Dezinformacija! Pri kraju 1914 nije mogao stupiti ni u kakvu Socijaldemokratsku stranku, jer onda stranke socijaldemokratske bilo nije, pošto je bila zabranjena na početku rata 1914. Isto tako neka se prestilizuje: »Kroz tamnicu i austrijsku vojarnu u kojoj je proveo tri ratne godine«.

Reci kroz tamnicu i kroz rat.

I sve ostalo dalje treba prestilizovati.

CESARIĆ, Dobriša

Šta je bio po svom građanskom pozivu? C. lirika je »po tematici urbana i onda kada je C. pjesnik gradske sirotinje«. Može li se o gradskoj sirotinji pisati lirika a da ne bude urbana?

»Istaknuto ime«, »oplemenio lirsku tradiciju«, »vjeran svojevrsnoj vezanoj formi«, »on često uspijeva svakidašnjim predmetima i pojavama dati dublje i poetskije značenje«, »ostvaruje efektanu sintezu tradicionalnog pjesničkog pojmovnika« itd. Predlažem da se skрати i prestilizuje.

Pjesnik koji je obnovio liriku naše Moderne suvremenim socijalnim motivima. Pjesnik socijalnog protesta vjeran vezanoj formi, on je butnovnik itd. itd.

CESTA

Zar nije sve to preglomazno? U kakvim omjerima stoji ova cestogradnja s ostalim temama?

CESTOGRADNJA

CETERUM CENSEO

Na ovim uzrečicama bolujemo još od prof. Dorogija iz I izdanja. Sve moje pobune ostale su jalove. Nismo uspjeli da ih oljuštimo dobrano. Ništa na svijetu ne postoji bezazlenije nego slične definicije Maretićeve u Rječniku JA, a ovaj citat na kraju »Ceterum censeo da treba obuzdati inflaciju« je jedan bezobrazluk i poigravanje vicevima koji ovamo ne spadaju. To su onda ovi detalji oko kojih drugi glupani dižu grmljavinu. Zanima me tko je to napisao?

CETINSKI SABOR

Prikaz Cetinskog sabora je stereotipan. S obzirom na taj relativno važan historijski datum u životu hrvatskoga naroda bilo bi dobro ilustrirati ovaj događaj nekim citatima. Npr.: da su svi bili tri dana i tri noći mrtvi pijani (što je uostalom sasvim obična pojava).

Treba da se navede godina Zapoljine smrti.

CHABRIER, Emmanuel i CHABROL, Claude

Leksikografska paralela: Chabrier je ime koje se i danas vrlo često nalazi na raznim muzičkim programima, može se reći da ga još uvijek igra čitav svijet. Ima isto toliko redaka kao i jedan franc. filmski režiser Chabrol, pak je Chabrolovim filmovima posvećeno nerazmjerno više komentara nego Chabrierovoj muzici.

CHAGALL, Marc

»Ruskog podrijetla«. Hebrejskog podrijetla ili rusko-hebrejskog, a kako je Chagall naročito naglašeno hebrejski orijentiran, a i slikarstvo mu ima zaista neku originalnu hebrejsku notu, ne treba od njega stvarati Rusa. Onaj koktel kubizma, ekspresionizma, simboličkog misticizma i nadrealizma ne govori mnogo.

CHAMISSO

Opet počinjemo sa jednom prokletom iako-rečenicom: »Iako do kraja života nije bio potpuno svladao njemački jezik« itd. dakle nije znao njemački, a zatim »nije se uspio razviti u samosvojnog pjesnika ljubavne lirike«, a poznat je po svojoj ljubavnoj lirici i baladama, a na kraju priznajemo mu da se »Chamissov prozni rad doima po tematici i da je djelotvoran u izrazu« itd. Kad je riječ o Schlemihlu »označava na hebr. čovjeka loše sreće«?

CHAMPAGNE

»Kraj poznat po proizvodnji pjenušavih vina (šampanjac) u Reimsu« itd.

To je isto tako glupo kao kad bismo rekli za vodu da je prozirna tekućina.

CHAPLIN Spencer Chaoles

U njegovoj biografiji ne bi trebalo zaboraviti ime Maxa Lindera, koji je ispred njega uglavnom stvorio taj tip luckastoga klovna i masa njegovih trikova samo su varijacije linderovštine.

A ako je već riječ o njegovu sukobu s amer. vlastima, mislim da se radilo i o porezu.

CHATEAUBRIAND

»Neka od njegovih djela danas djeluju izvještačeno, neka se doimaju kao anahronizam, a neka su zanimljiv dokumenat o nazorima i mentalitetu franc. plemstva«.

Pisac koga čitava Francuska smatra neoborivim spomenikom, kod nas ispada kao izvještačeni anahronist. A onaj citat iz Marxa predlažem da se briše. U kontekstu Marxovih sudova o raznim piscima ta ocjena dakako da stoji, ali je iz marksističke perspektive njegova vlastita subjektivna ocjena i kao detalj ne spada u ovu vrstu enciklopedije.

CHAUCCER, Geoffrey

»Iako bez formalnog obrazovanja imao je široku naobrazbu« itd. Iako, dakle, pa ipak, o Chauceru govoriti ovim tonom! Mislim da je biografskim detaljima posvećena suviše velika pozornost. 48 redaka, mnogo!

CHESAPEAKE

»Nastao (zaljev) je potapanjem donjih dijelova riječnih tokova i njihovih ušća« – ne razumijem ništa.

Donji dijelovi riječnih tokova zovu se korita.

»Prometnice Washingtonu D. C. – New York«?

»Lov na pernatu divljač, ribolov« itd. Pernata divljač zove se kod nas ptice, dakle, lov na ribe i ptice.

CHESTER

Podaci iz 1971.

CHESTERFIELD, Ph. D. Stanhope

»Autor političkih rasprava, ali je najpoznatiji po pismima svome nezakonitome sinu«. Zašto najpoznatiji? Dovoljno – poznat. Da se prestilizuje zadnja rečenica: »Ta pisma puna su savjeta za postizanje društvene karijere«.

CHESTERTON, Gilbert Keith

Da se briše što je brisano »studirao umjetnost u Londonu« itd.

»Počeo se baviti književnošću« itd.

Da se prestilizuje: Ch. je majstor paradoksa, temperamentan polemičar koji zadire u mnogobrojne vjerske, polit. i knjiž. probleme svoga doba.

Opet jedna negativna ocjena da mu je »djelo poligrafski šareno i razuđeno, nejednako po izražajnoj vrijednosti« itd. Homo spat! Govoriti o Chestertonu, jednom od najglasnijih boraca za katoličku konverziju, piscu po stilu i temperamentu ravnom jednom Fr. Mauriacu ili jednom Bernanosu, pa ipak nije spojivo s boljim običajima. A šta je s njegovim humorističkim temama? S njegovim detektivskim temama i parodijama? Jedan od najagresivnijih engleskih kritičara društva.

CHEVALIER, Gabriel

Skrati ovaj opis Cloche Merle.

CHEVIOT ili CHEVIOT HILLS i

CHEVIOT kao pasmina ovaca.

»U području gorja, uzgaja se ovca Cheviot, čija se vuna upotrebljava za izradbu poznatih tkanina«, pa dalje pod 6a) ponovno Cheviot, pasmina ovaca, ovaj put nije »u području gorja« nego da ne bude isto »istoimenog gorja«, također predivo i tkanina od vune tih ovaca. Ono o tome štofu da se ne haba i da služi za muška i ženska odijela i za prelazne ogrtače, briši! Nismo šnajderaj!

CHAEYENNE

Podaci iz 1970. »Redovite svečanosti (uvedene 1897) uključuju najstariji i jedan od najpoznatijih rodea na amer. zapadu«?

»U neposrednoj blizini grada nalazi se utvrda iz 1867«, briši!

»Lansiranje interkontinentskih raketnih projektila«. Zar nije interkontinentalnih?

CHEINE-STOKESOVO DISANJE

Ubiše nas ovi tekstovi medicinski o disanju. Non capisco.

CHIANTI

»Gorje, brežuljast kraj u Toskani, srednja Italija«. Sad da li je gorje ili brežuljast kraj, brežuljak, briješčić, briježak, brijeg, brežac? Spominje se Toskana i srednja Italija, ali ne Siena, glavni grad tog vinorodnog kraja, poznatog po svojim maslinama i dudovima i tome vinu koje mi krstimo »proizvodnja vina chianti«.

»Brežuljast«, ovaj pridjev verificira Rj. JA jedan jedini put iz jedne novele Mate Vodopića *Marija Konavoka*, koju sam ja čitao kao dijete, a mislio sam da je to japanski.

CHIARELLI, Luigi

»Svjetski uspjeh postigao kaz. groteskom *Maska i lice* 1916. Bolje: Pročuo se, ostalo briši.

CHIARO-SCURO ili CLAIR-OBSCUR

Kod nas su to prevodili kao »svjetlomrak«. Mi potpuno suvišno filozofiramo o svemu, više-manje nejasno i mutno, svjetlomračno. Leonardov sfumato nije Rembrandtov svjetlomrak, to su dvije stvari. Zapravo način rasvjete nekog predmeta, nijansirano osvjetljenje s igrom sjene i svjetlosti, tako da jedan dio predmeta ostaje u punome snopu rasvjete a drugi u sjeni, da bi se pojačala plastika predmeta koji se prikazuje. Prestilizirati!

CHICAGO

Podaci iz 1970.

»Znamenit je štrajkaški pokret u početku svibnja 1886« itd. Pričam ti sentimentalne priče iz historije radničkog pokreta o jednom štrajku od prije devedeset godina, a od onda 1886–1977 – ni mukajet.

CHICAGO-JAZZ

Po mom dubokom uvjerenju, potpuno suvišni detalji za sve te jazzove, koji bi mogli biti svrstani pod jednim zajedničkim nazivom, ali da gubimo pet redaka na nabranje solističkog muziciranja sa pet navedenih artista, suvišno.

CHICHÉN-ITZÁ

Mi neobično uživamo u novelističkim detaljima: »U blizini tih ruševina nalazi se »Žrtveni bunar«, u koji su Maye – prema izvorima – za suše bacali djevojke, zarobljenike i dragocjenosti kao žrtve božanstvu kiše«. »Novijim istraživanjima (E. H. Thompson) u »Žrtvenom bunaru« otkriveni su kosturi djevojaka i mnogi zlatni nakiti«. Stil dostojan Matka Janka, našeg poznatog suvremenog romansjea.

CHINAN TSINAN

Podaci iz 1970.

CHIRICO, Giorgio

U jednoj od tih napomena već je naglašeno kako je C. Carrà zapravo svoje metafizičko slikarstvo izumio prije Chirica. A kad je već riječ o tome kako da sklanjamo takva prezimena kao što je Carrà, predlažem ovu varijantu: Zajedno sa Carlom Carrà...

CHIRAC, Jacques

Kako ovi đavolski politički konji trče brzo, Chiracova karijera raste iz dana u dan. Ne treba zaboraviti da je u međuvremenu postao predsjednik novog pokreta R.P.R., što s jedne strane predstavlja tihi likvidaciju degaulizma, a s druge otvorenu borbu protiv Giscarda.

CHLADNI, Ernst

»Čvorne točke titranja ploče, oblik im ovisi o načinu pobude i o mjestu gdje se pritiskom prsta prisilno stvori čvorna točka«??

CHOCANO, José

Kao što je precrtano, »naprasite ćudi ubio je pisca Edvina Elmore«, a kad već spominjemo da ga je ubio, a želimo biti informativni, onda da kažemo i zašto ga je ubio.

CHOPIN

74 reda. Elementi ovog alfabetara treba da se podvrgnu temeljitoj reviziji.

CHOUANS

Bojim se da je to jedna od mojih emendacija iz godine 1954, ali da su »Chouani služili kao prethodnica pri pokušaju desanta emigrantske vojske (1793)«, pa bolje ipak da kažemo iskrcavanje.

CHRÉTIEN de TROYES

Zapravo, molit ću lijepo, Chrestien, reda radi mjesto naših 16 redaka, eto što o njemu govori mali Larousse: Francuski poet, autor bretonskog ciklusa *Lancelot, Le Chevalier au Lion, Percevala* itd. »Il écrit dans un français excellent«.

CHRISTI, Agatha

»Iako je napisala i dvadesetak drama«... Iako! Bolje bi bilo da kažemo kako izgledaju te drame, kad već o njima dajemo negativan sud.

CHURCHILL, Winston

Kad smo već Chateaubrianda marksistički slistili, onda bismo i o Churchillu mogli nešto primijetiti što se ne podudara s našom metafizičkom ocjenom: »Stekao je još za života atribut legendarnosti i smatran je najvećim državnikom u britanskoj povijesti«.

CICERON

39 redaka, od toga 14 redaka bibliografskih podataka.

Neobično imponantno što smo dosljedni u našim negativnim ocjenama, pa ni Cicerona ne priznajemo.

»Njegova su djela pisana jasnim jezikom ali bez originalnih misli«. Pa pošto smo ih ocijenili negativno završavamo da se »njegov jezik smatra uzorom klasične rimske proze«.

CID, Ell Campeador

21 red o Cidu Ell Campeadoru, a o Corneilleovom Cidu samo to da je napisao »slavnu tragediju« itd.

CIGOJ, Krunoslav

Jedva je promolio njuškom na daske pa već skok u Opću enciklopediju!

CHAISE, naša riječ čeze, na čezetu sjede mljekardije, šorom šajka a Dunavom čeze.

CHAISELONGUE

Vrst sofe, kanapeja, divana, koji ima naslon tek s jednog kraja.

CHALAZION

Kaže, od grčkog *chalaza* = tuča i t.d. Nije jasno što znači »tuča«, u prvome trenutku treba misliti, da li je to bronza »tuč« ili nije?

CHALCHIHUITL na jeziku nahuatl

Prije svega: nije nahuatl nego nauatl, gdje se »u« sa »a« izgovara kao »h«, čovjek koji govori našim jezikom, to jest našijenac, to jest Meksikanac. Objasni o čemu se radi, jer se ovako tjera enigmatička šega!

CHAMBERLAIN, Arthur Neville, brit. državnik (1869–1949).

God. 1911 član, a 1915–16 predsjednik Općinskog vijeća u Birminghamu. U parlamenat je ušao 1918; član vlade 1922–23 kao ministar pošta, zdravlja, financija, 1924–29 ministar zdravlja, 1931 ministar zdravlja, financija. Kada je Baldwin predao ostavku (1937), poslije abdikacije Eduarda VIII., Ch. preuzeo je predsjedništvo vlade. Impresioniran agresivnim stavom i sve jačim naoružavanjem Njemačke, strahujući da svaka ratna komplikacija može

ugroziti imperijalne pozicije britanske zajednice, Ch. je provodio svoju »mirotvornu politiku«, na temelju sve fatalnijih koncesija njemačkom fašizmu. Uvjeren da će otkloniti Hitlerovu ekspanziju od britanskih interesnih sfera, Ch. je žrtvovao austrijski suverenitet 11. III. 1938 i postao protagonistom Münchenske kapitulacije, 30. IX. 1938, pasivno pristavši na ulazak Hitlera u Prag 1939. i Mussolinija u Albaniju 6. IV. 1939. U vezi s napadajem Njemačke na Poljsku 1. IX. 1939, on se našao pred slomom čitave svoje spoljne politike i 10. V. 1940, u momentu kada su Hitlerove vojske pregazile Dansku, Norvešku, Holandiju i Belgiju, on je predao dužnost ministra predsjednika Winstonu Churchill i doskora, zatim 9. XI. 1940 i umro.

CHAMISSO, Adelbert

Komentar. 1816–1818 oplovio je svijet ruskim brikom »Rurik« i objavio o tome »Reise um die Welt«. Spominjem to zato, jer se bavio i prirodnim naukama (botanikom), o čemu se ovdje u tekstu ne govori. Kao ljubavni lirik i pjesnik balada nije dosegao naročite visine i »proslavio se fantastičnom pripovijetkom *Peter-Schlemihl*, u kojoj prikazuje na realističan način romantičan motiv čovjeka bez svoje sjene«.

Zašto na realističan način? Peter Schlemihl izgubio je svoju sjenku. U tom Chamissovom motivu ima i subjektivnih, autobiografskih motiva, jer je Chamisso rođen Francuz, od francuskih roditelja, rojalističkih emigranata, koji je patio od nostalgije za svojom domovinom, izgubivši je tragično.

CHAMPIGNON

Da se ne zaboravi.

CHAMPIGNON

Mislim da bi bilo oportunističnije da se obrade u jedinici pod Champignon, a da se ne daje uputnica na pečurke. U istočnim krajevima naše zemlje (u Srbiji), pečurke su skupni pojam za sve vrste gljiva.

CHAMPION

Od franc. *champ*, lat. *campus*, polje, ratno polje, polje bitke, utrke i natjecanja uopće. U prenesenom smislu, čovjek, koji se bori na nekom polju za svoju vlastitu ili zajedničku stvar. Ratnik, natjecatelj, u sportu borac za neku pobjedu, u prenesenom smislu pobjednik u toj grani, na trkama, na polju časti, uopće u borbi za neke principe, u nauci, u moralu i t.d. i t.d.

CHAMPMESLÉ, Marie

»Slavna franc. tragetkinja 1642–1698. Racine joj je povjerio glavne uloge u prvim izvedbama svojih istoimenih drama, Fedre, Ifigenije, Atalije i t.d.«. Bolje: Racine joj je povjerio naslovne uloge Fedre, Ifigenije, Atalije i t.d.

CHAND (ili Chund) BARDAI

Ništa mi iz ove hindustanske materije nije jasno. Tko je taj, tko vodi računa o tome da je sve to doista tako kako mi pišemo.

CHANDRA BOSE, Subhas

Da se ispituju podaci šta je bilo s njim u Njemačkoj! Ovakvo ime kao što je Chandra Bose, s jedne strane je neuralgično, ne bude li se prikazalo tačno.

CHAPLIN, Charles, Charlie

Kaže referent, »(pravo ime Spencer)«. Potpuno je suvišno da se kod dešifrovanja pseudonima u zagradi uvijek navodi pravo ime kao pravo ime. Dovoljno je prezime staviti u zagradu. To je kao generalna napomena.

13, 14, 15: citat »Tada je Chaplin kreirao uglavnom svoj vanjski lik popularan na čitavom svijetu: brčići, polucilindar, zgužvano tijesno odijelo, velike cipele i štap«. To se zove adekvatan opis jedne umjetničke kreacije i to još u enciklopediji! Bolje bi bilo donijeti sliku Chaplinovu, nego pisati koještarije. Da se parafrazira nova tema, da nešto toplijim i neposrednijim tonom, po mogućnosti poetskim, dijete artista, djetinjstvo na daskama kabareta. God. 1914 pojavila se ličnost Charlotta, silueta deklasiranog sentimentalnog clowna i osvojila sve kontinente. Čovjek sanjar, pjesnik bez dara, prosjak sa velegradskih ulica, fantast, ljubavnik čovječanstva, negacija nasilja i nepravde, pobjednik iz naivnosti čistog srca, nesretnik koji sanja o boljim danima, Charlot uspio je na rubu suza i smijeha da osvoji svijet neposrednošću iskrenog, jednostavnog ljudskog osjećaja.

CHARIVARI

Bilo je već predmetom jedne opširne napomene, zapravo čitavog jednog malog romana. Rečeno je tamo da se eksplikativni tekst »charivari« objasni: kako šišti ili zvižduče ili pišti lonac na vatri, kada mrmlja furuna, glas vatre u peći, ali i mačja derača, i da se uvrsti pod posebnu jedinicu CHARIVARI. Slavni satirički list, pokrenut god. 1832. pod Charlesom Philiponom. Daumier, koji je ovdje oživio svoju satiričnu sintezu julske monarhije u liku Roberta Macairea, odigrao je važnu političku ulogu za obaranje julske monarhije. Charivari predstavlja čitavu jednu galeriju briljantnih imena crtača i grafičara Francuske. To je posebna jedinica kao što je već rečeno.

CHARLEVOIX, Pierre Francois Xavier de,

Prije svega bio je član družbe Isusove, i kao takav više jezuita nego geograf. Ako je uopće vrijedan da uđe da se navede bibliografski što je napisao. Ovako ne može, 6 redaka suviše.

CHARTRES (Autricum)

Chartreska katedrala ne može ostati u Enciklopediji kao »gotička crkva iz XI–XIII st.«. Ona treba da bude poseban članak sa reprodukcijama prozornih stakala.

CHARTREUSE

(pod Chartres). Kartuzijanci, liker, Pleterje i t.d.

CHASSELAS

Opet jedna nedosljedna ampeloaberacija. Odstupanje od principa jer se chasselas ne upućuje na grožđe novom uputnicom, nego se tumači ovdje na licu mjesta.

CHASSEPOT, puška

Citat »savršeno oružje, nadmoćnije od pruskog, što se pokazalo u ratu 1870–1871.« U tom ratu se nije ništa pokazalo nego to da je carstvo propalo. Chassepot, doista je dobra puška, i francuski oružar Chassepot prvi je primijenio *aiguille*, pušku na iglu. Citat »Les chassepots ont fait mer-veille«, general de Failly.

CHAUSSON, Ernest

Da se doda: lirska drama: *Le roi Arthus*.

CHELLEEN

Ne znam tko je krstio ovu kulturu kulturom ručnih klinova, kad bi bilo dovoljno da se kaže samo klinova. To je germanizam: Handkeil, ili anglizam Handaxe, a dovoljno bi bilo da se kaže samo klin, pošto se Axe podudara s pojmom poluga u engleskom, a klin i poluga nisu sinonimi. Ne znam kako to zovu Srbi.

CHEMIN DES DAMES

Staro ratište, uslovljeno geografski, kao posljednji greben na sjevernom rubu pariske doline. Tu se ratovalo od Cezara do Mindenburga. Bitka kod Chemin des Damesa, upravo bitke u tim vinogradima oko Reimsa, toliko su važne, da ih treba prikazati detaljnije i ilustrirati strateškim grafičkim prikazom.

CHEVALIER, Auguste, Jean-Baptiste

Nije mi jasno koliko će još tih Chevaliera ući, ali svakako da se ne zaboravi Chevalier Maurice. Ovaj Auguste rođen 1873, vjerojatno da nije više živ. Da se provjeri.

CHILE

Ili Čile. Treba da se provede dosljedno, a ako se čine odstupanja, teško će biti koordinirati!

CHIPPENDALE, Thomas

Chippendale stil, kao posebna jedinica bogato ilustrovana.

CHOCHOLOUŠEK, Prokop

Briše se.

CHOMAGE OSIGURANJE

»1. Osiguranje u slučaju prekida rada, a odnosi se na isplatu plaća« i sve drugo, podjednako nejasno.

Chomage, od franc. *chomer*, od vulgarno latinskog *caummare*, *cauma*, *chaleur*, u korijenu: odmarati se u toplini, grijati se na toplom mjestu, u prenesenom smislu ne raditi, badavadžirati, krasti bogu dane... Znači: svetkovati, slaviti, plandovati, biti nezaposlen iz vlastite volje ili zbog pomanjkanja posla ili tehničke nemogućnosti zaposlenja. U suvremenim industrijskim krizama mirovati zbog nezaposlenosti. Primati osigurinu zbog nezaposlenosti (chomage), ako je dotičnik na taj naročiti slučaj bio osiguran kod nekog osiguravajućeg društva. Osigurina za nezaposlenost (chomage) i t.d.

»Chomage – Osiguranje«, je mehanički prijevod njem. termina chomage-Versicherung, i nema smisla da se u Enciklopediji navode tako grubi germanizmi. Francuski se osigurine za industrijske nezgode i nezaposlenost zovu: assurances industrielles ili ouvrières, assurance contre le chomage i t.d. i t.d. Svi ti pojmovi idu pod »Osigurnina« i nemaju nikakve veze s jedinicom »Chomage« iz razloga navedenih.

CHRISTUS (CRISTUS)

Christus ništa nije nadvisio van Eycka. Kao što je reducirano.

CHWOLSON, Ores Danilovič

4, 5, 6, 7 briše se.

CICERON, Marko Tulije

»Po zvanju odvjetnik«. Za Cicerona zvuči suviše suvremeno advokatski. Ne bih to nikad mogao da kažem. Ciceron nastupao je kao branilac u civilnim procesima. Ciceron nije samo »otkrio« urotu Catiline, već je sa svoja 4 slavna antikatilinska govora tu urotu svladao, zbog nekih umorstava u okviru nje bio i prognan, a u zadnjoj konsekvenciji izgubio glavu. Pristao je uz Pompeja, ali se poslije pobjede Caesarove kod Farsala priklonio pobjedniku, i pardoniran vratio u Rim, da se bavi književnim poslom, no međutim je ipak poslije smrti diktatora i sam umoren 7. XII. 43. godine. Živeći među zavjerama i zavjericima, sudjelujući i sam u komplotima, njegov »quousque tandem« otkotrljao je mnogo glava na drugi svijet, luralica osuđivan na progonstvo, i pardoniran, intelektualac koji je vršio visoke državne funkcije i sam je stradao kao žrtva jednog stanja koje se izjedalo na samrti jednog političkog sistema. Mislim da bi toj temi trebalo posvetiti nešto veću pažnju. U vezi s tim da se ne zaboravi:

CICERONE

Vodič za strance u Italiji, koji svojom brbljavošću podsjeća na ciceronsku elokvenciju. U prenesenom smislu, turističke knjige sa historijskim i kulturnohistorijskim komentarima za strance.

CIGANI v. RASE

Principijelno: ne vidim nikakva razloga za uputnicu?

Ovaj, u civilizovanim zemljama još jedini nomadski narod, rasprostranjen po svim kontinentima, od 5–7 milijuna duša, proskribiran po posljednjim rasnim zakonima fašističkog perioda, neka se obradi na ovom mjestu. Kako ih zovu pojedini narodi, Miklošičeve hipoteze, pitanje ciganskog jezika, poznati u svijetu, antropološki i etnološki detalji itd.

Da li je ušla Ada Ciganlija?

CIGARAŠ (Byctiacus betulae)

Kao što je ispravljeno: buši rupe na lišću, u smotak uvenula lista snese jaja.

CIGARAŠ LOZOV

»Štetnici poljoprivrednog bilja«, a govori mu samo ime da je cigaraš lozov cigaraš. Kako se taj cigaraš zapravo latinski zove?

CIGRE

Kao što je već rečeno za sve te kratice, da se objasni smisao i funkcija tih ustanova ili organizacija, jer tko ima pojma šta znači Conference Interlationale le des Grands Reseaux Electriques? Prof. Milan Vidmar iz Ljubljane je stalan predstavnik ove međunarodne organizacije, u ime naše zemlje i učestvuje u njenom radu.

CIGARET PAPIR

Naša vlastita produkcija ovog veoma važnog izvoznog artikla.

CIJAN KOMORE v. Zaštita bilja

Zašto ponovno upućivati na novu jedinicu i to na kraju knjige?

CIJEPANJE KOŽE

Ako su to Langerove linije, neka idu pod Langerove linije. Ne znam zašto bockanje kože okruglim šilom izaziva »cijepanje«.

CIJEPLJENJE

Cijepljenje, vakcinacija to je jedno, a cjepivo, vaccine, to je drugo, a kako se priređuju vaccine to, je treće. To su 3 potpuno odvojene teme i nikako se ne mogu staviti pod isti krov.

CIKLON

Prije svega: ciklon, a odmah iza njega druga jedinica ciklona, ciklon kao masculinum, a ciklona je ženskog roda. Odakle ti nazivi i tko ih je tako krstio. Kako se te pojave zovu na bilo kom kozmopolitskom meteorološkom jeziku? Ciklon je naziv za barometrijske depresije, a ciklona je područje niskog tlaka pa se često naziva barometrijska depresija. Koja je razlika između ciklona i ciklone, kad su muško i žensko u ovome slučaju pojmovi koji se podudaraju sa barometrijskom depresijom?

Ciklona je, prema tome, područje niskoga tlaka, t.j. barometrijske depresije. Va bene! Barometrijska depresija! Tutto in ordine. U centru ciklona, gdje je tlak vrlo nizak nalazi se područje umjerenih vjetrova i to je područje nazvano oko ciklona. Što znači »oko«? *Autour* ili oko kao *das Auge*? Posljedica toga: ciklon dolazi katkad i u područje većih širina geografskih, gdje prelazi u običnu ciklonu. Posljedica: diže se zrak i nastaju oborine. Nastaju ali ne nestaju kao što je kod Vas napisano. Vidi ciklona, red 4, 5, 6. Posljedica takvog strujanja je dizanje zraka, nestajanje oblaka i oborina. Prema tome je ciklona područje pretežno lošeg vremena. To se zove logika. Kada oblaci nastaju, obično padaju kiše. To je sitna greška u prijepisu, jer ne mogu pretpostaviti da je to napisao autor.

Da se posveti pažnja riječi ciklus, ciklon itd, *Kyklos*, *Cercle* i sve složenice na *Cyclo* kao *Cyclobutan*, *cyclocephal*, *cyclocosmie*, *cyclodyatomie*, *cyclograf*, *cyclohexan* i sve složenice sa *hexan*, *cycloide* itd. *Cyclone* je francuski masculinum, koji se kreće u vrtložima. Oluja koja nastaje uslijed kružnog vrtloženja uzduha, kome je centar depresija (nizak tlak); brzina vrtloženja raste što je bliža centru. Na južnoj polutki struji obratno od kazaljke na uri, a na sjevernoj obratno od južne, dakle na sjevernoj polutki struja zraka unutar ciklona kreće se paralelno s kazaljkom a ne kao što je rečeno kod nas. Cikloni su uzdužni žrvnjevi sa promjerom od nekoliko stotina kilometara, kreću se od ekvatora spram polova u oba smjera u parabolama, sa 50 km/sat. Spiralno kretanje dostiže i do 200 km/sat.

CIKLOP

Kao što je ispravljeno. Ako je račić onda ne može biti drugo nego malen, pak je dovoljno da se kaže račić. Ima noge za veslanje. Bolje je da se kaže »vesla nogama«. Neka se ilustrira i neka se navede, kao što je već toliko puta rečeno, kojoj vrsti pripada. U ovom slučaju: *Crustacea*.

Da se ne zaboravi *Kyklops*, kao ciklop, jednooki div, Euripidova drama, ciklopski omjeri itd. zatim svi nastavci u kemiji i medicini, ribe itd. zatim *cyclotron*, *cyclostom* itd. itd.

CIKLUS

»U prenesenom smislu, a u skladu s organizmičkim shvaćanjem, životni ciklus, upotrebljava se u sociologiji za oznaku razdoblja razvitka nekoga konkretnog društva, njegove kulture ili jedne od njegovih grupa«. (Oleg Mandić). Ne razumijem.

CIKLUS

Imali smo već jedamput taj ciklus! Ciklus je niz pojava koje slijede po jednom određenom redu. U astronomiji: onaj vremenski period unutar kojega se pojedine astronomske pojave vraćaju istim redoslijedom, kao na pr. ciklus mjesečnih mijena, sunčani ciklus i t.d. U književnosti, a o tome je već bila riječ, ciklus je skupina pjesničkih produkata oko jednog motiva ili događaja, na pr. trojanski ciklus, Rolandov ciklus, Markov ciklus, antički ciklus, ciklus balada i t.d. i t.d.

Zatim: ciklizam, v. BICYKL. Ne zaboravi CIKLOTRON.

CIKLUS

Iz poetike, koju naš suradnik zove književnom teorijom. Zašto se ne donose primjeri iz vlastite književnosti? Ciklus kosovski, ciklus bugarštica, ciklus Kraljevića Marka, i t.d. i t.d.

CIKORIJA

»Služi kao nadomjestak kavi« i t.d. Zašto da služi i zašto nadomjestak, kada je to rogobatni germanizam »Ersatz«, a bolje bi bilo zamjena ili zamjenica.

CILINDAR

Ovdje dio stroja. Trebalo bi pregledati sve što je u vezi sa cilindrom kao cjelinom.

CIKURAT (ZIGGURAT) v. Babilonski toranj

Pod babilonskim tornjem imali smo taj cikurat u zagradi. Ne znam da li je potrebno da to bude ponovno nova jedinica, koja upućuje na babilonski toranj, pošto stvar nije tako važna.

CILJ

Objašnjavamo ga isključivo sportski, i to, dakako, ne pretjerano pismeno! Mislim da bi takve pojmove, kada su već ušli u alfabetar, trebalo svakako obraditi enciklopedijski, kao uvod za primjenu u pojedinim disciplinama.

Cilj, meta, finis, od njemačkog Ziel.

Cilj nije samo meta nego i propositum: biljeg u koji se gađa ili mjesto spram koga se trči, ali isto tako i svrha bilo kakvog napora, tjelesnog ili duševnog, radnje dobre ili zle. Do cilja se dolazi ili na cilj se stiže, cilj se pogađa kopljem, tanetom, strijelom ili puškom: Džilitnut se, ne pogoditi cilja. Osim toga cilj je kamen koji se gađa kamenom kao dječja igra. Smisao govora: ciljati riječima na nešto. Cilj i svrha u teleološkom smislu itd. itd.

CIMAROSA, Domenico

»Njegove opere odlikuju se bogatom melodijskom invencijom bez banalnosti, te vrlo uspjelim oblikovanjem scenskih situacija i karaktera«. O tim pleonazmima bila je već riječ u generalnoj napomeni! Ako je nečija melodijska invencija bogata, kako bi mogla biti banalna, a kako se može opera odlikovati vrlo uspjelim oblikovanjem scenskih situacija, nije baš pretjerano jasno.

CIMBRI I TEUTONI

»Naoružani su bili kopljima i mačevima, nosili su oklope i šlemove. Predvodile su ih bosonoge svećenice u bijelom lanenom odijelu opasane bronzanim pojasevima, koje su iz krvi i utrobe žrtvovanih zarobljenika predskazivali budućnost«! I to je stil, rođen za Enciklopediju. Da se sve briše od 16 retka.

CIML

Sve što je rečeno o sličnim kraticama.

CINQUECENTO

»XVI. st. tal. književnosti i kulture.« Nije tačno. Neka se ovdje citira barem 30 redaka literature o Cinquecentu, jer je to jedan, kao što bi Oleg Mandić rekao, »organizmički« ciklus čitave jedne kulture zapadnoevropske, a ne samo talijanske književnosti.

CIPRA, Milo

Kao što je redigirano. Citat »Neka njegova starija djela pokazuju i neobarokna obilježja«. Kad bi pojam neobaroknih obilježja bio jasan, ni onda ova formula ne bi bila naročito sretna, jer se ne govori ni o kakvim drugim obilježjima Ciprinih starijih djela, pak nema smisla tu konstataciju vezati sa »i neobarokna obilježja«.

CIRKUMPOLARNE ZVIJEZDE

To su mudrosti našega astronoma: Cirkumpolarne zvijezde nalaze se uvijek iznad horizonta, dakle nikad ne zalaze ni izlaze. Kad se nešto nalazi uvijek iznad horizonta, onda logično ne zalazi niti ne izlazi. Prema tomu, to se može mirne duše brisati.

CIRKUS

U suvremenom smislu, da se ne zaboravi! Dok je antički cirkus imao eliptični oblik, arena suvremenog cirkusa je pravilna kružnica sa promjerom od 10–15 metara, okružena barijerom, ložama, i redovima sjedala u zatvorenom krugu, obično pod krovom platnenog šatora. Tu se izvode dresure životinja, pelivanske igre, pantomime, baleti i akrobacije. Za antički cirkus treba da se donese grafička shema sa legendom. Kod suvremenih cirkusa da se navedu: cirque d'hiver medrano (Toulouse-Lautrec, Paul Signac, impresionistički motivi, Uzelčevi gouachevi) berlinski buch, Buffalo Bill, Barnum, Bayley, španske arene, koloseum u Rimu i t.d. i t.d. Panem et circenses!

CITADELA

Po tal. *della cita*, znači dio od grada, znači tvrđava koja je sagrađena u svrhu obrane jednoga grada; u prenesenom smislu, bilo koje mjesto udešeno za odbranu. Upotrebljava se i indirektno kao lađa ili kao moralni faktor. Pod današnjim ili bolje jučerašnjim uslovima borbe, citadela je u tranšejama skupina utvrda, sa svrhom da bi se pojačao odbrambeni potencijal čitavog fortifikacionog sistema.

CITY

»Prvotno, grad s posebnim pravima, zatim najstariji i poslovni dio grada. Ističe se u Londonu kao sjedište velikih banaka, koje se često označavaju tim izrazom.« Znači, da se banke zovu City!

Komentar:

City, svaki grad u engleskoj s posebnim municipalnim pravima, grad koji je imao svoje mjesto u parlamentu, kao u Hrvatskoj slobodni kraljevski gradovi. Više od 40 engleskih gradova nosi taj historijski atribut. City je najstariji dio Londona, u prenesenom smislu, centar svakog velikog grada na pr. New York City.

Francuski: *cit * stari grad, stari dio grada. La Cit , centar Pariza na seinskom otoku. Cit  ouvri re, proleterski, radnički stambeni dio jednog industrijskog naselja.

CIVILIZACIJA

Sveobuhvatni pojam za razne faze i načine proizvodnog, intelektualnog i moralnog razvoja ljudskih društvenih zajednica. Pod civilizacijom razumijeva se sveukupnost svih vještina, znanja, običaja, misaonih i umjetničkih uvjerenja i nazora, do kojih se pojedina zemlja probila na temelju dugotrajnih napora i ustrajne borbe protivu prirodnih i društvenih snaga otpora, kroz stoljeća. Civilizacija zove se onaj stepen ljudske svijesti i životnog standarda, do koga se uzvisila misao ljudske solidarnosti i socijalne svijesti; to je niveau na kome se njeguju znanosti, tehničke i lijepe vanjštine, niveau razvijenog ukusa, društvene uglađenosti, kada je ljudsko društvo sa svojim filozofskim, književnim, političkim i tehničkim iskustvom svladalo divlje, čovjeku nesklone prirodne snage, pobijedivši primitivnu zaostalost barbarstva i stvorivši nagomilavanjem materijalnih i kulturnih dobara sve uvjete za proširenje svojih vlastitih životnih potreba.

Dioba civilizacije i kulture na dva odvojena pojma jeste doista njemačka shema. Ta su dva pojma zapravo nerazdvojiva. Tehnička civilizacija se u tom smislu ne podudara s kulturom, to je istina. Međutim, kultura u tom izolovanom smislu je čista shema i fantom, jer nema i nije bilo nikakve »kulture« bez korespondentnog visokog stepena tehničke civilizacije. Kultura i civilizacija su korelati. Kultura u odvojenom smislu može da bude u bakteriologiji, agrikultura u poljodjelstvu ili materijalna kultura u etnografiji i folkloru i t.d. i t.d.

CJEPIVO DOMAĆIH ŽIVOTINJA

Sve što je rečeno o cijepljenju! Oba članka da se vežu.

CJEVAŠI (Serpulidae)

Do kakvog apsurdna dovodi ova vrsta pisanja koju njeguju naši prirodoslovci? »Cjevaš kolutićarac« nije nikakav »pokućarac«, ali je »ponajviše morski kolutićarac«, što znači da ih ima koji to nisu, a ovaj, »morski«, taj je »za dno pričvršćen, kao ponajviše morski«. Čime je pričvršćen? Kako? Ovaj »cjevaš kolutićarac« ima »oko tijela kožastu cijev,« koja prema tome nije njegova, jer ju je takav kolutićarac kupio u jugovinilskoj radnji, pak je zato nosi ovijenu oko svoga tijela, i u slučaju opasnosti on se »u tu kožastu cijev uvlači«, a »kožasta« je zato, jer nije »kožasta« nego »vapnena«, pošto su koža i vapno, po svemu, ... dvije veoma srodne supstance. Iz cijevi se te mizerije od kolutićaraca pružaju škrge, upravo on se pruža sa škragama, dakle je ta cijev (kožasta ili vapnena, sad svejedno), svakako – corpus alienum, jer ta cijev nije on, kolutićarac, ona nije sastavni dio tog »kožastog cjevaša«, koji nije kao cibetka »iz roda zvjerskog«, nego je serpulida? Servus!

CLAIR, René

Kao što je ispravljeno.

CLAIROBSCUR

Kada je već riječ o našem jeziku da se spomene i svjetlo-mrak. Slikarska primjena igre svjetlosti i sjenke na plohama pojava, predmeta, ili prelijeva. Prema jačem ili slabijem tonalitetu rasvijete.

Sa nestvarnim opisivanjem treba obračunati, jer predstavlja gubitak vremena i novca.

CLAIRON, Claire

Ne zaboraviti: *Clairon* franc. truba, vojnička trompeta, za trupne signale, od žute mjedi, svira se na piskove.

CLAN v. Rod

Zašto se ovdje Clan upućuje na Rod? Organizam na rodbinskoj bazi oko istog (legendarnog) pretka na plemenskoj osnovi, pleme, zadruga, kolektivno vlasništvo i t.d. sve bi to bile uputnice, koje se same javljaju kao asocijacije. Clan u rodovskom društvu, oblik primitivnog društvenog života, neka vrsta plemenskog društvenog uređaja. Clan u socijalnom smislu suvremenom, grupa, klika, koterija.

CLAQUE

Francuski pljesak. Claqueur, čovjek koji udara dlanovima, diže buku, plješće. Klaka, družba plaćenih klakera, koji kod kazališnih predstava svojim glasnim i prodornim vikanjem, bukom i pljeskanjem stvaraju vještački uspjeh za predstavu ili za glumce.

Claque je cilindar, šešir na opruge, koji se može sklopiti, spljoštiti, isto tako kao i dvorogi diplomatski klobuk s perjem koji se sklapa kao lisnica.

CLARE, grofovija

Kako se kod nas piše. Suvišeno je da se štampa da su »nalazi ugljena i olova neznatni«. Ako su neznatni, a vrlo je vjerojatno da je tako, čemu da se to štampa?.

CLAUDE OS, APERI OCULOS

Kako su sve ove fraze prevedene sa punim nerazumijevanjem: »zatvori usta, otvori oči«! Prevedi smisao: čuti i gledaj, ili promatraj, ili vidi o čemu se radi, ili budi mudar, ili drži jezik za zubima, ili kušaj! Kuschen und weiter dienen! Budi svijestan da ništa ne možeš, sentenca roba!

CLAUS, Emile

»Klasicističke formule napušta i traži motive isključivo u prirodi«. Klasicističke formule mogu se i u prirodi naći ili primijeniti. Da se briše kao suvišno.

CLÉMANT, René

Kao što je ispravljeno.

CLEMENTEL, Etienne

Često detaljiziramo kod takvih imena, kod kojih kao kod Clementela, Larousse ne navodi bibliografije.

CLEVELAND

Uzimam jedan od primjera kao preparat da bih demonstrirao svu suvišnost atributa, koji se konstantno javljaju u našim tekstovima, a ne govore ništa. Sve te rododontade trebalo bi oljuštiti, ne kažem na telegrafski minimum, ali treba ipak da se odredi srednja stilska mjera. Citiram: »*Mnoge* visoke škole, i *velike* tiskare, *velika* brodogradilišta, *goleme* rafinerije, *živa* trgovina, *osobito* žitom, *jaka* hrvatska kolonija, *velike* željezne industrije, *bogati* rudnici željeza i t.d. i t.d.«

CLINKER

v. Preklopna gradnja! Ne razumijem zašto se upućuje na »preklopnu gradnju«, a kao skroman čitač ove Enciklopedije pojma nemam što znači »preklopna gradnja«!

CLODIA, sestra Clodiusa Pulchra

Da se veže zajedno u jedinicu sa svojim bratom. Kaže recenzent: »Raskalašena ljubavnica pjesnika Katula«. To je pridjev koji se ovim našim klasičarima pričinja sinonimom za razvrat. Pošto ju je već Katul jedamput krstio u svojoj poeziji lezbijkom, čemu je stigmatizovati ponovno kao raskalašenu ljubavnicu? Neka ostane samo kao ljubavnica.

CLOU

Franc. čavao, u prenesenom smislu: Clou večeri, sezone, mode, uspjeha, scene, koncerta, gozbe ili bilo kakve druge društvene priredbe.

CLOUET, François i Jean François

Postoje tri Cloueta: I. Jean, rođen u Bruxellesu, radio za duku od Bourgogne, zatim:

II. Jean Dit Janette sin I. umro 1540, slavni portretista Franje I., zatim

III. Janet, François, to je ovaj obrađeni po Bć, a II. je ispao, premda nema nikakva razloga da ga ne navedemo i da ih ne ilustriramo.

COAHUILA

Orijentaciona karta, da se ne zaboravi.

COBBETT, William

Porcupine – »Porcupines Gazette«. Uzeo je čovjek pseudonim, kao jež, – ježeve novine, s obzirom na to što je bio čuveni polemičar svoga vremena, te je bodljikama svojim bockao svoje suvremenike. Da se skрати biografski materijal: sin seljaka, samouk, služio kao vojnik u Americi, počeo kampanju protiv oficirske korupcije, bježao pred progonima, borio se protiv francuske revolucije, i na koncu svršio kao zastupnik interesa radnih masa itd. itd.

CODEX

Amiatinus, jedan od najljepših rukopisa, Argenteus, glasoviti codex, Aureus, raskošni codex i t.d. i t.d. Sami superlativi! Vidi generalnu napomenu. Ovaj četvrti codex (diplomaticus regni Croatiae) mislim da ne spada u ovu grupu najljepših, glasovitih i raskošnih codexa. Oni imaju kulturno-historijsko značenje, a Smičiklasov codex spada među historijska vrela i to naša vlastita. Zar osim ovih navedenih codexa nema drugih?

CODIVILLA, Alessandro

Citiram: »Napisao mnogo radova iz raznih područja ortopedije, naročito ekstenzija čavlima«. Budimo po mogućnosti jasni. Ne znam kakve sve mogu da budu ekstenzije, ali ako je netko napisao mnogo radova iz ekstenzija čavlima, to mi nije jasno. Kaži: obradio razna područja ortopedije, a naročito ono o ekstenziji ili o ekstenzijama. Da li je potrebno da se spomenu i čavli, ne znam.

COELIUS, Lucius Antipater

Citiram: »Dobar pravnik«. Na osnovu »dobrih izvora« napisao historiju Hanibalovog rata i t.d. Sačuvani fragmenti. Dobar pravnik i dobar historik i dobri izvori. Odakle je autoru poznato da je sve to dobro?

COGAI, Merlino, v. Folengo

Same zagonetke i da nema uputnice na Folenga, čovjek, nevješt enciklopedijskoj enigmatici, mogao bi da se zbuni!

Folengo Hieronimus (1491–1544), mantovanski poeta, poznat pod pseudonimom Merlin Cocaie, autor burleske »Opus Macaronicum«. Samo da se odlučimo. Mogla bi biti sva tri naslova: Opus Macaronicum, Merlin i Folengo, ja sam za Macaronicum opus, jer je to najmarkantnije i direktno upućuje čitača o čemu se radi. U ovom slučaju djelo je važnije od subjekta koji ga je napisao.

COGNAC (Compniscum)

Kao što je ispravljeno. Da se doda: historijski od Benediktinske opatije u srednjem vijeku do sjedišta Franje I. i Hugena. U XVIII. st. centar keramike i fajance, danas čuveno tržište vina i centar destilerije za proizvodnju konjaka.

Nova jedinica, da se ne zaboravi Cognac, kao destilirano vino iz okoline Cognaca. Da se opiše način destilacije konjaka i da se vlastitoj produkciji konjaka u FNRJ posveti puna pažnja.

COGNETTI DE MARTIIS, Salvatore

Kao što je ispravljeno. Kaže autor: »U svojim djelima pokušao prikazati historijski razvitak glavnih ekonomskih procesa i t.d. i t.d.«. A gdje je to mogao da prikaže, ako ne u svojim djelima?

COGUL

U svakom slučaju ilustrirati! Čuveni ženski lik, jedini paleolitski motiv, koji podsjeća na mikenske ženske figure!

COHEN, Henri

Numizmatičar. Mali Larousse ga nema. Komponirao operu »L'impegnatrice« ispravljeno u »L'impegnatrice«. Ima ga Veliki Larousse, koji ga ocjenjuje kao muzikologa u prvome redu, a ne kao numizmatičara. »L'impegnatrice« je ispravno.

COHL, Emile

Rečeno je već da se kod Francuza pišu sva imena, u ovom slučaju Cohl Emile, Courtet, da se doda: prvi mu je crtani film *Fantasmagorie*, prikazan u pariškom teatru Gymnase 17. VIII. 1908.

COIX LACRYMA-JOBI

»Kod nas se uzgaja kao krasnica«?

COIOMA, Luis

»Poznat više zbog skandala koji je djelo izazvalo, nego zbog njegove književne vrijednosti«. Briše se!

COLBERT, Claudette

Da se provede revizija svih filmskih starova, kao što je to već urađeno za tenis i football.

COLBERT DE TORCY, Jean Baptiste

»Neumorni sabirač knjiga, vrijedna zbirka rukopisa« i t.d. Kao što je ispravljeno: sabirač knjiga. Njegovu zbirku rukopisa otkupio Ljudevit XV.

COLE, George Douglas Howard

»Teoretski predstavnik laburističke stranke«. Ne znači savršeno ništa. Koga predstavlja teoretski? Stranku teoretski predstavljati, prilično je komplikovan posao.

COLEBROOKE, Henry Thomas

»Smatra se začetnikom indijske filologije«. Pazi! Opasnost! »Smatra se začetnikom indijske filologije« jedna konstatacija koju bi valjalo provjeriti! Tih izumitelja, otkrivača, začetnika i t.d. ima toliko, da se ja bojim da se sve to ne bi pobrkalo, pak da ih u Enciklopediji ne bude za jednu struku nekoliko! To ispitati!

COLETTE SIDONIE GABRIELLE

Umrkla je ovih dana, nisam je našao da je obrađena, ne treba je zaboraviti.

COLHUACAN (Culhauscan)

Središte toltečke kulture. Rebus objašnjavamo novom zagonetkom.

COLIGNY, Gaspard de,

Prije svega: za proporciju u našem alfabetaru: Colbert Claudette, filmski star 7 redaka, Coligny 3 i po!

Rečeno je već da se francuska imena sa svim pridjevima i naslovima ispisuju u cjelini: Coligny, Gaspard, Seigneur de Chatillon itd. itd. General Prpić piše za C. da je bio »general-pukovnik franc. pješadije«, zvuči suviše suvremeno, pomalo i deplasirano.

Od desetak Coligny-a, možda nije potrebno da uđu svi, ali o ovom admiralu, koji je u historiji poznat kao admiral Coligny (kod nas »general-pukovnik pješadije«) trebalo bi donijeti nešto više. Zašto se obratio protestantizmu i koji su to bili motivi? Kakva je to bila problematika moralnog uvjerenja, koja je izmijenila čitav život toga admirala sve do njegove smrti u Bartolomejskoj noći?

COLIMA

Generalna napomena: neka Oppitz pregleda sve srednje i južne američke države i dogovori sa Mardešićem generalne orijentacione karte, da se čitač može da snađe, gdje se te države nalaze na kontinentima. Običan štrih-kliše.

COLINS, Jean Hippolyte

»Belgijski racionalni socijalist«. Šta znači to?

COLLAGE

Pojam svakako konkretniji od *courage*, a nije uvršten u alfabetar! Obzirom na suvremenu tehniku u slikarstvu i u grafici, to je pojam s kojim se susrećemo gotovo svakoga dana. Lijepljenje hartije i fotografskog materijala u sintetičkim kompozicijama. Njeguje se u okviru svih suvremenih umjetničkih i likovnih manira (Picasso, surrealistički collagei itd. itd.).

COLLEONI, Bartolomeo

1400–1475, ratovao za barjak napolitanski, zatim mletački i milanski sproveo u zatvoru i konfinaciji Viscontijevoj, vratio se ponovno u mletačku službu. Čuvena statua Verrocchieva u Veneciji. Ilustrirati.

COLLIJN, Isak

Veliki jedan per cent podataka bibliotekarskog i bibliografskog karaktera – jeste hipertrofiran.

COLLINS, Anthony

Collins John Anthony, učenik i prijatelj Lotzke-a, sve intenzivniji otpor što ga je postepeno razvijao protiv kršćanstva kao takvog i protivu svih spiritualističkih teorema, učinio ga je najistaknutijim predstavnikom engleske slobodne misli. Njegov uticaj na francuske mislioce XVIII. stoljeća je od neposredne važnosti. On nije djelovao samo na enciklopediste!. Collinsa engleskih ima čitava serija, trebalo bi ih vidjeti poredane na jednome mjestu.

COLOMBINA, v. COMMEDIA DELL'ARTE

COLOMBINA, v. KOLOMBINA

Renvoi na dva razna mjesta! Jedamput pod Kolombinu (fonetski), a drugi put pod Commediu dell'arte etimološki, a bilo bi najbolje Kolombinu ostaviti pod Colombina kao što jeste.

COLUMBARIUM

Golubinjak, srpski golubarnik. Kasnije, u srednjem vijeku kolumbariji su kosturnice sa dekorativnom masom lubanja.

COMMANDEUR

Neka se navede pod komandant i komandantura, ovdje da ostaje samo kao nosilac nekih ordena višeg stepena.

COMMANDOS

Iz španske gerile, iz perioda Napoleonskih ratova. Trebalo bi o tome reći nešto više.

COMMEDIA DELL'ARTE

Da se obradi opširnije, s naročitim obzirom na naše kulturno-historijsko-književne elemente.

COMPIEGNE

Compiegneska šuma kao posebna jedinica. Historija čuvenog vagona, u kome je generalissimus Foch primio kapitulaciju Njemačke 11. XI. 1918. Taj se vagon čuvao u Domu Invalida u Parizu, u vojno-historijskom muzeju kao trofej, sve do sloma g. 1940, kada je Hitler tu infantilnu igračku prenio u Berlin, gdje je nestala u dimu požara posljednjeg svjetskog rata.

O šumi da se nešto kaže: 14.428 ha hrastova šuma sa poznatim 200- i 300-godišnjim stablima. A kad je već riječ o historiji Compiegnea, u ovom zamku slavila se svadba Marije Antoinette austrijske i Marie Louise austrijske. Od aprila 1917 Compiegne bio je glavni stan fran. komande.

COMPSOGNATHUS

»Imao je lagane kosti, dug rep i produžene zadnje noge, kojima je hodao i skakao«. A što bi, jadan bio radio s nogama, nego da hoda i da skače?

COMPTOIR

U francuskom znači: banak, sto u trgovačkoj radnji na kome se nalazi roba. Tezga. U prenesenom smislu kontorija, kontorist, kontor, faktorija i t.d.

COMTE, Auguste

Kao što je precrtano!

Važno je ovo: da je u suradnji sa St. Simonom razradio St. Simonove pozitivističke ideje i sistematizovao ih u »*Cours de philosophie positive*« (1830–1842), u 6 svezaka. Mjesto da se gubi u idealističkim spekulacijama o biti, o spoznaji, o kauzalitetu i t.d. misao ljudska treba da se posveti proučavanju stvarnosti, iz teološke i metafizičke faze treba da misao pređe u filozofsku t.j. pozitivnu. Sve znanosti konvergiraju spram nauke o ljudskim društvenim odnosima, t.j. spram sociologije. Socijalna statistika proučavala je pojedinca, obitelj i društvo, a dinamika treba da proučava društvene zakone po kojima se čovječanstvo razvija. »Savoir pour prévoir«! Na koncu, javila se patološka komponenta o kultu humanizma, nove vjere u čovječanstvo, u kojoj je Comte mislio da igra ulogu velikog svećenika. Završio je u ludnici. Prije svega i iznad svega: dati marksističku kritiku, kao osvrt na comteizam sa odgovarajućim citatima.

CON SORDINO

Kažu muzikolozi, prigušivač! Bolje bi bilo prigušnica! Neka vrsta češlja, a ne kozlić presvučen pustenom tkaninom. Opiši od čega se sastoji i zovi je sordinom, a ne spravom za prigušivanje glasa.

CONDOTTIERE

Od konduktor, vođa, dux, duce, condocatorul, caudillo, Führer. Degeneracija pojmova kroz vijekove. Da se kaže nešto iscrpnije o tome: u sredovječnom metežu pljačkaške bande razbojnika, koji kao organizovana hajdučija svršavaju razne poslove za tuđi račun. Iz plaćeničke rulje razvile su se kasnije najamničke vojske, družbe inostranih pustolova raznih zemalja koje su profesionalno ratovala pod raznim barjacima za interese ratujućih strana. Za Guelfe na pr. vodili su tako čuvene bitke protivu Gibelina Španac Raymondo Cardona i Englez John Hawkwood. U drugoj polovini XIV. st. kada se ratovima pristupalo metodički, condottieri su kao najamni generali u okviru ugovornih odnosa raspolagali već velikim novčanim sredstvima, velikim ljudskim materijalom, kondotierstvo se kao sistem s vremenom potpuno izobličilo i postalo običnim kriminalnim sredstvom u rukama pojedinih pretendenata, za sticanje lične probiti. Vidi Carmagnolla, Castruccio, Colleoni, Sforza, Gatta Melatta itd.

CONNETABLE

Comes stabuli, grof od Staje, konjušar, jedan od najviših činova na merovinskim i karolinškim dvorovima i u prvim danima francuske monarhije pod Capetovićima. Kasnije, vrhovni zapovjednik vojske. Taj sredovječni naslov ponovno je uspostavljen u punome dostojanstvu dvorjaničke časti pod Carstvom.

CONRAD VON HOETZENDORF

Nema ga u alfabetar. Isto tako da se ne zaboravi Konrad, poznata poljska simbolistička figura, simbol oslobođenja Poljske, Wyspianski, zatim četiri njemačka cara Konrada i kraljevi Hohenstaufovci. Zatim: kontrast, kontrapunkt, kontraoktava, kontrabas i kontrarevolucija, kontrakt i kontradikcija i t.d. i t.d.

CONSILIUM ABEUNDI

»Savjet nekome da se udalji sam, prije nego ga otjeraju«. Irréparable.

CONSTANTIUS

»Ime nekoliko rimskih careva, u spisima bizantskih historičara nazvan Chlorus (zeleni); dakle ima ih nekoliko careva nazvanih zeleni, i to su ti i ti i ti. Zašto na kraju kaže »Flavius C. v. Konstantije! Znači nova uputnica na Konstantije! Potpuno pijano.

CONTI, Augusto

Kao što je redigirano. Papistički političar, talijanski publicista. Ako ulazi neka uđe kako valja. Vršio je jalove napore da pomiri misao pontifikalnog suvereniteta i talijanskog političkog ubjeđenja; dobrovoljac u ratu 1848, Conti se povukao iz političkog života, kada su čete Viktora Emanuela ušle u Rim. Kao religiozni publicista tomistički orijentiran i potpuno beznačajan. Dovoljno je da mu se navede glavno djelo: *Evidenza, amore e fede*, Firenza.

CONVOY

Netačna formulacija. Convoy nisu ratni brodovi koji prate trgovačke, nego skupine trgovačkih brodova u pratnji ratnih brodova zbog sigurnosti, a naročito u vrijeme njemačkog podmorničkog rata 1915–1918 i 1939–1944.

Convoy franc.: pratnja, niz vozila, kola i sprovod.

COPUL

Ladva, čamac, »na njezinim su krajevima vesla«. Na čijim su krajevima vesla, na ladvinim krajevima?

CORDON SANITAIRE

Ne može biti samostalna jedinica nego samo jedna varijanta Cordona kao sveukupnog pojma. Neka se dade naputnica na Kordun.

Cordon, široka vrpca od blistave svile, na kojoj nose dostojanstvenici svoja odlikovanja u obliku ogrlice ili preko plastrona na fraku. Cordon reda podvezice, Zlatnog runa, Legije časti itd.

Cordon vojnički: raspored četa na jednoj crti bez dubinskog maskiranja, raspored straža na pograničnoj liniji ili na bilo kojoj demarkaciji, u svrhu nadzora prelaza preko granice t.j. kordona. Čitavo pogranično područje na turskoj granici uz Unu i Kupu. Na Kordunu grob do groba.

Cordon u medicini, u hortikulturi, na obalnom pojasu, kordon plime i oseke itd.

CORNELY, K.J. Rudolf

Kaže da je bio orijentalist, kojoj naciji spada. Da li je bio S. I.?

CORONA BOREALIS

»Vidi se kod nas uvečer od travnja do studenoga«. Vidi se, a gdje se vidi? Na kojem dijelu neba?

CORONEL

Kao što je ispravljeno. Neka se provjere detalji. Flota grofa Spee-a potopljena je, koliko se sjećam, čitava, osim dva torpedodestroyera. To da se provjeri.

CORPUS IURIS HUNGARICI

Kraj tolike mase uputnica, kod Tripartituma (Verböczy) zaboravljena je uputnica. Ne treba zaboraviti na prijevod Tripartituma, donijeti ga u reprodukciji.

Ćitiram: »Prema vremenskom slijedu njihova donošenja«. Bolje da se kaže kronološkim redom.

CORPUS SEPARATUM

Kako je do tog došlo da je Rijeka 1868, postala corpus separatum?

CORSONOVA BRONCA

»Može se očvršćivati toplinskim putem« – ne razumijem što ima to da znači? Valjda zagrijavanjem.

CORTE-REAL, Jeronymo

»Plovio morima i poput Camoesa pokušao to opisati«. Znači, da je i Camoes pokušao samo to opisati. To se briše! Isto tako: »osim uspjelih opisa djela mu nemaju veće književne vrijednosti«. Uspjeli opis može da predstavlja veoma veliku književnu vrijednost. I to bi trebalo brisati!

COUDE EKVATORIJAL

»Astronomski instrument, kome 2 rayna zrcala 2 puta lome leću dalekozora, pa je okular trajno na istom mjestu. Glavni dio cijevi dalekozora postavljen je paralelno s osi rotacije zemlje, a objektiv se vrti oko te osi«. Da li 2 rayna zrcala ili 2 razna zrcala? Kaže recenzent: glavni dio cijevi dalekozora (teleskopa) je paralelan s osi rotacije zemlje, a objektiv se vrti oko te osi, znači objektiv se vrti oko te osi, t.j. zemlje ili zemljine osi?

COUPLET

Pjesma rimovana, vezana s refrainom koji se ponavlja.

COURCELLE-SENEUIL, Jean Gustave

»Proučavao načine stjecanja? Što znači to? Valjda obogaćivanja.

COURNOT, Antoine Augustin

»Ne ulazeći dublje u problem vrijednosti, tek može objasniti prometnu vrijednost i cijene«. Kao što je ispravljeno. Nesmisao.

COUSIN, Jean

»U Sensu je radio nacrte za vitraux«. Stakla crkvenih prozora ne ćemo zvati vitrauxima, nego ako ih već zovemo franc. ostanimo u singularu, vitraill.

COUVERT

Kao što je ispravljeno. Osim toga kuverta, kuvertira, posteljina, čaršav, pokrov, poklopac i t.d. i t.d.

CRASSUS, Marcus Licinius

Hoćemo li govoriti rat s Parćanima – ili s Partima? Parćani ili Parti.

CREANGĂ, Ion

Zaprljano mastilom, ne može se čitati, da li je Creanga ili Creanca. »Unosi narodne elemente s mnogo umješnosti u izvornom obliku i lijepim jezikom«. Predstavnik zdravog optimizma. Che roba! Sve oljuštiti. Klasično kako ne treba pisati!

CREIZENACH, Wilhelm

Da se spomene, da je pravilno ocijenio veličinu i pjesničku vrijednost Držićeva opusa!

CRLOVA, Vasile

Da se briše! Umro čovjek u 22. godini, a ako ne znamo ništa više nego samo to, da su mu »pjesme pune melankolije« onda nismo ništa doznali. Ili ako je važno ime da se onda dopuni i objasni značenje pjesnika konkretno.

CRNA GORA

»Kada je nakon pogroma Crnogoraca u Podgorici knjaz Nikola sazvao u januaru 1875 Skupštinu C. G. i hercegovačkih glavara« itd.

Kakav je to pogrom? Nije jasno da li je taj »pogrom« izvršen protiv Crnogoraca ili obratno?

»Političke organizacije radničke klase nastaju 1919, ali i one kao i KPJ imaju pogrešan stav o nacionalnom pitanju« itd. Prije svega ne vidi se koje su to organizacije radničke klase, a zatim kako se na ovome mjestu prvi puta decidirano formulira da je KPJ imala »pogrešan stav o nacionalnom pitanju 1919«, a to se direktno i indirektno tiče i beogradskog kongresa Ujedinjenja u martu 1919, trebalo bi tu formulu stvarno obrazložiti – ili je po mogućnosti zaobići.

»Danas se posebnosti crnogorskog jezičnog izraza, crte koje u nar. govorima imaju općecrnogorsku uporabnu vrijednost, očituju u riječima po liku istima kao u Hrvata, Srba i Muslimana, itd.« ??

Petar I Petrović Njegoš – 20 redaka.

Petar II Petrović Njegoš – 14 redaka.

Ne ćemo to mjeriti na apotekarske skrupule, ali s obzirom na obzire, mislim da bi autentičnom Njegošu »najvećem crnogorskom (i srpskom) pjesniku i misliocu« trebalo u svakom slučaju dati više nego onom Petru I.

»Historijske prilike u C. G. i oko nje uvijek su bile jako složene« itd.

Protiv riječi »složeno« borimo se u okviru ovih naših enc. izdanja već godinama potpuno jalovo. Složeno je nešto što nije zapetljano ili zamršeno, nego obratno, a upotrebljava se trajno u protusmislu.

»Između dva svjetska rata, u okviru Kraljevine Jugoslavije, koja nije priznavala C. G. nacionalnost, Crna Gora postaje duboka provincija te se i njena kultura službeno prešućuje i denacionalizira«.

Kraljevstvo SHS postaje Kraljevinom Jugoslavijom tek za vrijeme šestojanuarske diktature.

Da se svi podaci o književnosti C. G. uporede sa priloženom sveskom »Stvaranje 1976, broj 10« o tridesetogodišnjici C. G. literature, s molbom za povratak te sveske.

CRNA RUKA

»Naziv za tajnu organizaciju koja je sudjelovala u dvostrukoj uroti 1903, u kojoj su ubijeni Aleksandar Obrenović i njegova žena Draga. Kada je u toj urotičkoj organizaciji došlo do rascjepa, jedan dio stvorio je (1911) tajnu nacionalističku organizaciju Ujedinjenje

ili smrt. U vrhovnu centralnu upravu ove tajne organizacije ušlo je deset glavnih urotnika« itd. itd. Na braniku hrvatskog (književnog) jezika, naši lingvistički urotnici zrinsko-frankopanskog, starčevićanskog tipa osamdesetih godina prošloga stoljeća, boluju od fiksnoidejnog i svih ostalih jedinstava »naših«, recimo, književnosti, i tako se bore za dublete pod svaku cijenu tamo gdje je to osnovano i gdje nije, kao u ovom slučaju, gdje to nesumnjivo nije! Jedan od neurasteničnih tipova tih jalovih i ne pretjerano inteligentnih dvojezičnih napora, jeste upravo ova riječ ili pojam »zajvera«!

Našu enicklopediju čitaju i preko Drine, u nevjerničkim krajevima, u Transdriniji, a tamo je pojam »Zavere 1903« i »zaverenika Crnorukaca« poprimio oblik udomaćene fraze i ja ne vidim zašto bismo mi baš tu »Zavjeru 1903« morali zvati urotom, samo zato da to ne bude »Zavjera«, koja je isto tako stoposto čista hrvatska riječ, koja se javlja u hrvatskim tekstovima stoljećima?

O rehabilitaciji Rade Malobabića i Apisa. Mogli bismo da navedemo dokument objavljnjen u knjizi Svetozara Pribičevića »O diktaturi kralja Aleksandra«, gdje se iz tamo objavljenog telegrama državnog tužioca pukovnika Vesovića vidi da Rade Malobabić ima svoj alibi za dan atentata, pak Vasović moli Jovanovića Patka na Krfu da izmijene dan atentata.

CRNI ŠEĆER

Ne daje se uputnica vidi Šećer crni, nego šećer ostaje pod adjektivom i tu se pod adjektivom i objašnjava. Te stvari treba bezuslovno dosljedno koordinirati. Kaže autor za crni šećer: »vodena iscrpina sladića, isparena u vakuumu«? Upitnik. Iscrpina isparena vodena u vakuumu – čega – sladića. Sad tek ne znam ništa. Kad je već riječ o atributu crni, da se ne zaborave crveni kalendari, kojih ima čitava serija.

CROWN

Corona! Ne zaboravite na austrijsku krunu! Krone! Korona.

CRVENA ZVEZDA

»Studentsko sportsko društvo u Beogradu, osnovano 4. III. 1945«. U međunarodnim susretima reprezentant jugoslavenskog sporta.

CRVENI KRIŽ

Tačan historijat međunarodnog Crvenog križa kao genevske konvencije. Historijat C. K. na našim terenima itd. detaljnije.

CUNO, Wilhelm

Kaže autor: »poslovni magnat«. Jedna od najistaknutijih ličnosti wilhelmskog imperijalizma i njemačkog finansijskog kapitala. Jedan od simbola toga imperijalizma koji je rodio prvi svjetski rat. Nasljednik Ballinov. Da li je Ballin ušao? Ako ulazi Cun, ni Ballin nije ništa manje važan. Gospodar Hamburg–Amerika–Linije. Finansijski centar katoličkog centra. Sastavlja t.zv. nadstranačku vladu t.j. vladu finansijskog kapitala i banaka bez mandata, antisocijalističku, dakako neutralnu vladu. Ekonomsku, apolitičnu vladu koja je iznad partija i tako postaje kancelar Reicha. Bacivši tom prilikom zemlju u potpuni finansijski slom i inflaciju, vraća se punih džepova na svoju dragu Hamburg–Amerika–Liniju, po našoj enciklopedističkoj definiciji kao »državni i poslovni magnat«. Izgladnio je za vrijeme rata 70 milijuna Nijemaca i porobio pola Evrope kao Reichsgetreidestelle–Leiter, zaradio milijune, izazvao

inflaciju kao nadpartijac katolik, pregazio one mizerije od socijalista weimarskih, a mi mu tepamo kao da je marcipanska beba. Ovi naši medievalci snalaze se u dalekim mračnim vjekovima, samo se u suvremene probleme historije razumiju kao prase u mjesječinu.

CUKOR, George

Cukor Gergely, spada u generalnu grupu za reviziju filmskih tema.

CURTIUS

Postoji suvremeni njemački književni historik, da se ne zaboravi. Radio je na propagandi francuske književnosti, a javlja se i danas.

CVJETANJE MORA

»Uzrok je nagli razvitak sitnih životinja iz grupe bićaša«. Ako su već životinje, onda svakako nisu slonovi, prema tome ne mogu biti vrlo sitne, a osim toga bit će da se može naći i neki naučni naziv za ovu vrstu sitnih životinja.

CYNOSURA

»Svega hrvatsko-ugarskog prava je jedan od opsežnih dodataka Corpus iuris hungarici.« Ovak dodatak isusovca Ivana Segedija 1751. već se citira pod Corpus iuris hungarici, i ovdje je kao posebna jedinica potpuno suvišan. Neka se uvrsti pod jedinicu Corpus iuris hungarici.

CZARTORYSKI, Adam Jerzy

Primio je kao ministar ruskih vanjskih poslova protu Mateju u Sankt Petersburgu! Citat iz Protinih memoara! Vidi moje predavanje o prvom srpskom ustanku!